

Skrivedidaktik og weblogs

– en analyse og gennemgang af weblogmediets
potentiale i en skrivedidaktisk optik.

Retorisk speciale af Pål Heick

Københavns Universitet

Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik

Vejleder: Christian Kock

December 2003

INDHOLDSFORTEGNELSE:

Indledning	2
Aksiomer.....	4
Mål med afhandlingen	7
Afhandlingens forløb:	8
Litteraturkritik.....	9
Teknologi i undervisningen	10
Diskussion af teori og terminologi.....	13
Fjernundervisning eller virtuelt samarbejde?.....	13
Fleksible studier	14
Barrierer for brug af teknologi i undervisningen.	17
Brugergrænseflader og tekstlængder	18
Generel introduktion til weblogs	22
Webloggens anatomi og funktion:	24
Weblogsidens udseende	24
Det aktuelle indlæg	26
Arkivering og indeksering	26
Automatiseret publicering og layout:	27
Enkel brugergrænseflade	27
Interaktion og dialog på weblogs	28
Kommentarer	28
Trackback.....	29
Plug-ins	31
Weblogs i Undervisningen.....	33
Det sociale rum udvides.....	36
Case – HUIN105: Webdesign og webestetikk.....	38
Weblogs som Skrivedidaktisk Platform.....	41
Konferencer, Workshops og Coaching	42
Underviserrollen	45
Tilbagtrukken eller deltagende rolle?	45
Responsgrupper og virtuelt samarbejde.....	46
Feedback i en virtuel ramme.....	48
Kollaborativ revision af tekster.....	51
Porteføljer	53
Logbøger.....	57
Weblogs som inventio-redskab.....	58
Praksis og Læring	60
Weblogs, audience og constraints.....	60
Psykologiske aspekter.....	63
Identitet og selvopfattelse via publicering af tekster	64
Mod den ideelle platform.....	66
Konklusion:.....	67
Perspektivering	68
Henvisninger.....	70
Bilag	73

INDLEDNING

Om udgangspunkt og grundlag for denne opgave

Denne afhandling bygger videre på de erfaringer, konklusioner og perspektiver jeg gjorde, drog og så under arbejdet med et skriveidaktisk undervisningsforløb i forbindelse med overbygningsfaget skriveidaktik på Institut for Filosofi, Pædagogik og Retorik på Københavns Universitet.¹

Formålet med den skriveidaktiske opgave var at planlægge og gennemføre et skriveundervisningsforløb, samt reflektere over de pædagogiske og didaktiske elementer i forløbet. I det foregående semester havde jeg fulgt fagene knowledge management og e-learning på IT-C², og var meget inspireret af de nye inputs. Resultatet var at jeg i marts/juni 2003 gennemførte et internetbaseret skriveundervisningsforløb, dels havde fokus på at bibringe deltagerne nogle redskaber til tekstproduktion og dels var et eksperiment med skriveundervisning via en relativt ny publikationsform på internettet – en såkaldt weblog.³

Undervisningen var orienteret mod personer som på forhånd var fortrolige med skriftlig, digital kommunikation, og var møntet på at give deltagerne en oplevelse af leg og skriveglæde frem som modvægt til den alvor den mere produktorienterede tilgang tekstproduktion ofte antager. Deltagerne meldte sig til undervisningsforløbet via en åben invitation til et netværk af mennesker som overvejende arbejder med internettet og/eller digital kultur.⁴

---

¹ Opgaven står opført på litteraturlisten som (Heick2003), men jeg henviser dog også til undervisningsforløbet som 'skriv' – dette er taget fra den internetadresse undervisningsforløbets weblog er placeret på: www.arena.cc/skriv. Webloggen eksisterer stadig viser mit udgangspunkt med arbejdet med brugen af weblogs i skrivundervisningen. Mere herom i afsnittet 'Weblogs som skriveidaktisk platform'.

² Nu: IT-universitetet. Der kommer en mere præcise data på ITC...

³ En weblog er internetbaseret publikationsværktøj der er meget simpel at bruge og tillader næsten alle at publicere til internettet. –Se afsnittet 'weblogs – generel intro' på side 22, hvor webloggens historie og standpunkt beskrives.

⁴ Netværket Arena er opstået omkring et kontorlokale på Nørrebrogade 14b og fungerer som kontorfællesskab, idéfællesskab, mødelokaler, seminarer og meget andet. Arena skabes i høj grad af medlemmernes egne ideer og initiativer. Medlemmerne er overvejende rekrutteret via e-mail eller internet, og består derfor af personer med vidt forskellige uddannelsesmæssige og faglige baggrunde og relativt få indbyrdes relationer. Netværket er repræsenteret på internettet på www.arena.cc

Kort fortalt gik forløbet ud på at deltagerne skulle danne en skrivegruppe og via elementer fra progymnasmataen skrive udkast til tekster som de gensidigt kunne give feedback på via en fælles weblog.

Selve undervisningen var derfor en blanding af ansigt-til-ansigt-møder og aktivitet omkring webloggen, hvor udveksling og kommentering af producerede tekster fandt sted. Håbet var at deltagerne i skriveundervisningsforløbet ville bruge webloggen som en virtuel ramme for et fællesskab omkring processen med kritik og genskrivning af tekster.

Da jeg under forberedelserne til skriveundervisningsforløbet overvejede de pædagogiske og praktiske implikationer, var nogle af de vigtigste punkter i forhold til at vælge netop en weblog til undervisningsforløbet at weblogs:

- understøtter en central asynkron dialog, der gør det muligt for tekstproducent og kritiker i flere omgange at give kritik på den samme tekst på det samme sted.
- har den fordel i forhold til andre undervisningsplatforme/-programpakker at de ikke er statiske og derfor hurtigt kan ændres i forhold til den aktuelle brugergruppes behov.

Desuden er weblogs i vid udstrækning gratis at bruge, hvilket betyder at alle har adgang til at bruge weblogs og at eksperimenter kun koster den tid der lægges i dem.

Undervisningsforløbet var spændende og selvom deltagerantallet kun nåede op på 3 personer, var der alligevel mange pædagogiske og skriveidaktiske erfaringer at hente. Nogle af de vigtigste konklusioner på skriveundervisningsforløbet var at:

- internetbaserede fællesskaber ikke kun opstår fordi lejligheden er der og rammerne muliggør det. Faktorer som antal, aktivitet og på forhånd eksisterende relationer er meget vigtige; fællesskaber kan ikke designes på forhånd, men opstår gennem aktivitet og behov og kan derfor først defineres når de eksisterer.
- weblog-plattformen sandsynligvis er bedre som platform for førskrivningsprocesser og produktion af grundtekst til videre redigering end som tekstredigeringsværktøj. Det kan dels skyldes at samarbejdet omkring den virtuelle tekst adskiller sig meget fra måden at samarbejde om tekster på papir og dels at den teknologi jeg brugte i undervisningsforløbet manglede muligheder for redigering.
- deltagernes fleksible interaktion i forhold til tid og sted ikke nødvendigvis gør kommunikationen mere effektiv eller hurtigere gennemført. Det vigtigste para-

meter i denne sammenhæng var at deltagerne uafhængigt af hinanden brugte siden, hvilket gjorde at der let opstod store tidsmæssige spring i deltagerens interaktion på websiden.⁵

- selvom fokus lå på skriveundervisning, blev det klart at det var nødvendigt i nogen omfang at instruere deltagerne i brugen af den teknologi der blev anvendt. Det viste sig nemlig at flere tekster i undervisningsforløbet ikke blev publiceret på grund af teknologiske barrierer i forhold til brugen af weblogs.

I undervisningsforløbet inddrog jeg en del litteratur fra e-learning-feltet – specielt litteratur der rettede sig mod kollaborative processer i virtuelle miljøer.⁶

Foruden de didaktiske problemstillinger opstod en mængde spørgsmål og perspektiver, som skriveidaktikopgavens omfang og fokus ikke tillod at jeg behandlede. For eksempel var jeg allerede på forhånd via litteratur hentet fra knowledge management-feltet opmærksom på flere sammenfald mellem skriveidaktikkens brug af responsgrupper og de vidensdelings- og erfaringsudvekslingsprocesser der synes at eksistere indenfor fungerende praksisfællesskaber som Lave og Wenger (2003) og (Wenger 1998) beskriver dem.

Aksiomer

Denne afhandling inddrager flere forskellige teori-retninger for at beskrive mødet mellem skriveidaktikken og weblogs. Inden for de forskellige teorier, er flere af de felter jeg henter inspiration fra, endnu ikke nået til enighed om det jeg bygger videre på; for at imødekomme de problemer dette kan afstedkomme vil jeg nedenfor opstille nogle grundsætninger for denne afhandling.

For det første går denne afhandling ud fra at computere er blevet en fast bestanddel af skriveprocessen for hovedparten af de personer der i vores samfund beskæftiger sig med tekstproduktion. I dag er dette en realitet allerede i folkeskolens senere klassetrin – tal fra undervisningsministeriet viser at en stigende andel af eleverne fra

---

⁵ En af de forer der ofte fremhæves ved kommunikation på internettet er netop uafhængigheden i tid og rum – også kaldet asynkronitet. Samme asynkronitet har dog også den svaghed at succesfuld kommunikation kun sker ved deltagerens aktive deltagelse; man skal selv opsøge webloggen for at tage del i dialogen. På side 29 og 43 kommer jeg nærmere ind på asynkronitetens betydning for kommunikationen.

⁶ Indenfor e-learningfeltet har teori om kollaborativ læring fået akronymet CSCL – Computer Supported Collaborative Learning.

3. til 9. klasse bruger computere til tekstproduktion og informationssøgning (Undervisningsministeriet 2003).⁷ I gymnasier og videregående uddannelser er det efterhånden et krav at opgaver skal afleveres i en eller anden tekstbehandlet form. Der har været talrige diskussioner og overvejelser om den effekt brug af computere har på skriveprocessen. Og selvom computere allerede i vid udstrækning er taget i ed som en naturlig forlængelse af udviklingen af vores skriftkultur, er det alligevel nødvendigt at de forskelle i brug og effekt litteraturen påviser, tages med i planlægning og udvikling af fremtidige undervisningsforløb.

I det følgende afsnit vil jeg derfor kort nævne de vigtigste resultater og synspunkter i forhold til brugen af computere i skriveundervisning og skriveprocessen generelt. I det denne afhandling som sagt vil afsøge et område der fuldstændigt bruger computere som medium for tekstproduktion, bygger denne afhandling ikke direkte videre på teorier om computerens funktion som tekstbehandlingsredskab, men undersøger sammenhængen mellem de funktionaliteter tekstbehandlingsprogrammerne tilbyder og de kommunikative og kollaborative egenskaber ved webloggen, jeg blev opmærksom på under arbejdet med skrivedidaktikopgaven.

Den anden grundsætning for denne opgave er at inddragelsen af hjemmet som arbejdsplads og den fleksibilitet det kan give, er en god ting. Skellene mellem leg, læring og arbejde er ved at udviskes og det er nødvendigt at forsøge med en nytænkning af forholdet mellem disse (Fibæk Laursen 1998). Jeg er opmærksom på de problemer der kan være i en hverdag der fra morgen til aften er påvirket af påmindelser om ens professionelle eller studiemæssige engagementer, men mener at der er flere fordele end ulemper at hente. I det store hele mener jeg at vi ikke kan undslippe denne tendens, bag hvilken udviklingen hen imod videns-/informationssamfundet står. Internettet og teknologier relateret til internettet vil have en stadig stigende betydning for den retning samfundet udvikles i og vil derfor også givetvis påvirke undervisningen i stort set alle fag på alle niveauer.

En stor del af min opfattelse af det udvidede læringsrum hviler derfor på det faktum at hovedparten (eller under alle omstændigheder en stigende del) af de studerende har uhindret og daglig adgang til internettet, enten i hjemmet, i skolerne, eller via

---

⁷ En graf fra publikationen med fordelingen af elever i forhold til alder og klassetrin er vedlagt som bilag 1 – billedet kan findes på http://pub.uvm.dk/2003/it_stat/3.html#32 – 'Elevernes anvendelse af computere på skolen'.

andre tilbud som for eksempel biblioteker eller netcafeer. Tal fra Danmarks Statistik angiver at 50 % af de studerende i Danmark bruger internettet mindst 1 gang om dagen (Danmarks Statistik 2002), (Danmarks Statistik 2003), mens yderligere 35% bruger internettet ugentligt.⁸

Endelig er denne afhandling skrevet ud fra en opfattelse af at afstanden mellem de studerende i moderne internetbaserede undervisningsforløb er pædagogisk og social og ikke geografisk. Afstanden mellem underviser og lærer i det virtuelle læringsmiljø skal derfor ses som en udfordring til klasserummets virksomme dialog – en dialog der afhænger af en frit flydende kommunikation og hensigtsmæssig organisering og design (Woods & Ebersole 2003).

Jeg har ikke inddraget overvejelser om internettets synkrone kommunikationsformer som for eksempel chat; jeg er opmærksom på de muligheder der ligger denne teknologi, men denne afhandlings fokus er webloggen som skriveidaktisk platform. En glimrende specialeafhandling om de pædagogiske, praktiske og teoretiske aspekter i en undervisningsmæssig brug af chat er i øvrigt for nylig skrevet af Joachim Aaen (Aaen 2003).

---

⁸ Termen 'studerende' er en smule vag, men er et udtryk for den samlede mængde af studerende på gymnasier, mellemlange og videregående uddannelser. Statistikkerne viser at studerende sammen med funktionærer er de befolkningsgrupper der hyppigst bruger internettet, og at brugen af internettet for de studerendes vedkommende i høj grad sker fra hjemmet. Desuden er mængden af bredbåndsoptagelser stærkt stigende.

Mål med afhandlingen

Denne afhandling vil analysere brugen af weblogs som skriveidaktisk redskab.

Som hovedformål vil jeg give et indblik i de overvejelser der er omkring brugen af internettet i forhold til skrivning og samarbejde i skrivegrupper med særligt henblik på at eksemplificere og applicere teori på weblog-applikationer.

Desuden holder jeg skriveidaktisk teori der relaterer sig til processkrivning op mod webloggens funktioner og egenskaber for at se om det er muligt at de to områder kan supplere hinanden på andre områder.

Endelig håber jeg med denne afhandling at kunne tilbyde læseren af denne afhandling et supplement til en generel IT-genredidaktiske kompetence – en kompetence som "består i at kunne indtænke de enkelte IT-genrer (elektronisk kommunikation, logbøger, portfolios [sic], selvbetjeningssystemer, IT-baserede tests, virtuelle vejledningssystemer osv.) [...] i forhold til ens didaktiske problemstillinger som tilrettelægger." (Lorentzen 2002)⁹

Skulle denne opgaves indhold realiseres i fremtidige undervisningsforløb, vil jeg desuden have medvirket til også at påvirke fremtidige studerendes kompetencer i brugen af IKT i hverdag og undervisning

Denne afhandlings hovedfokus er således det skriveidaktiske, selvom mange af de skriveidaktiske overvejelser der lægger sig til denne afhandlings problemstillinger i høj grad kan føres tilbage til generelle didaktiske problemer i forbindelse med internetbaseret undervisning..

---

⁹ Akronymet IT (Informationsteknologi) bliver ofte sidestillet eller forvekslet med internettet (internet teknologi...) og indikerer en noget statisk opfattelse af internettets egenskaber. For at understrege de kommunikative egenskaber der ligger i brugen af internettet og internetrelateret teori, bruger jeg i denne afhandling forkortelsen IKT – Informations- og KommunikationsTeknologi.

Afhandlingens forløb:

Dette afsnit giver en kommenteret gennemgang af afhandlingens vigtigste dele og fremhæver de kommende afsnit.

Denne afhandling har to store afsnit med forskellige syn på webloggen som om-drejningsakse. Det ene afsnit er en **generel introduktion til webloggen** i forhold til **egenskaber og udseende**, samt **brug i undervisning** generelt, mens den anden del beskriver **webloggen som skrivedidaktisk platform**. Jeg har valgt at bruge en del forarbejde på at introducere webloggen som medium, idet der er tale om et relativt nyt fænomen med funktioner og egenskaber som læseren af denne opgave ikke nødvendigvis kender til.

Før der tages hul på introduktionen til webloggen, gør jeg i afsnittet **litteraturkritik** opmærksom på nogle forhold omkring henvisninger, litteratur og litteratursøgning i forhold til denne afhandling. Derefter diskuterer jeg nogle generelle overvejelser om teknologi i hverdagen og undervisningen, samt forsøger at positionere den eksisterende **teori og terminologi** i forhold til weblog-fænomenet. Desuden forholder webloggen sig i høj grad til samfundets brug af informations- og kommunikationsteknologi, hvorfor jeg i afsnittet **'Barrierer for brug af teknologi i undervisningen'** gør rede for nogle af de problemstillinger der ligger i en undervisningsmetode, der i så høj grad er afhængig internettet og den teknologi der er forbundet hermed. Efter afsnittet om webloggen som skrivedidaktisk platform, summerer jeg op på **webloggens muligheder og begrænsninger**, samt forsøger at udstikke kursen **mod den ideelle platform**. Afhandlingen afsluttes behørigt med **konklusion, perspektivering** og **litteraturliste**.

Litteraturkritik

En stor del af den litteratur der inddrages i denne afhandling er fundet på internettet i form af afhandlinger fra forskellige danske og overvejende amerikanske universiteter. Mange artikler stammer fra online journaler eller er publiceret på internetsider der drives af uddannelsesinstitutioner eller lignende. Desuden henviser jeg til indlæg og diskussioner på weblogs der fokuserer på weblogs og deres potentiale som undervisningsredskab.

For 3 år siden ville jeg have printet alle artikler hentet fra internettet og vedlagt dem som bilag, men omfanget af disse sider i denne opgave ville bringe antallet af bilagssider langt over 400. I denne afhandling henviser jeg derfor til artiklerne på linje med al anden litteratur, men har i stedet lagt denne afhandlings litteraturliste ud på internettet og aktiveret de links henvisningerne gemmer på for at lette processen med at finde frem til de relevante tekster. Henvisningerne kan findes her:

www.heick.nu/litteraturliste/

Det samme er gjort i forhold til fodnotehenvisningerne, som også indeholder en del henvisninger til internetsider, men som ikke nødvendigvis er med i listen over henvisninger. Den digitale udgave af fodnoterne kan findes på www.heick.nu/fodnoter/

Teknologi i undervisningen

Om den teknologiske udviklingen i samfundet og dens indflydelse på uddannelse og hverdag.

Op gennem 1980'erne er computere blevet almindeligt tilgængelige og derved også i stigende omfang inddraget i undervisningssammenhænge. De tilgrundliggende overvejelser er ligeså forskellige som de områder computere er blevet inddraget i, men en fællesnævner for dem er sandsynligvis at undervisningen skulle gøres bedre eller mere effektiv. Begejstringen for computere og troen på deres store effekt, gjorde at computere blev, og stadig i dag i mange sammenhænge bliver, tillagt en positiv effekt på undervisningens kvalitet og udkomme som i mange tilfælde ikke var berettiget. Områder som for eksempel e-learning har siden de kom frem forsøgt at levere undervisning via statiske medier som i realiteten blot var eksempler på digitalisering af analogt undervisningsmateriale. Den overvejende læringsteoretiske tilgang var en 'tankpassermetaforik', hvor viden skulle flyttes fra en beholder til en anden – en metafor som i 'al pædagogik, der har opfattet sig selv som progressiv eller moderne' har taget afstand til (Fibæk Laursen 1998).

Tekstbehandling på computere har revolutioneret den måde tekster produceres på¹⁰, hvilket også har gjort at undervisningen i tekstproduktion er blevet påvirket. Den praktiske og teoretiske tilgang til tekstproduktion på computere har på samme tid været drevet af en pionerånd og en forbeholden skepsis. Resultatet har været en splittelse mellem det at undervise i skrivning og det at undervise i skrivning via computere. Konflikten er efter min mening ved at klinge af, idet computere er ved at blive en så integreret del af hverdagen at undervisningen i brugen af dem føles lige så nødvendig og naturlig som undervisning i at bruge andre skriveredskaber som for eksempel blyanten. Men jeg ser stadig eksempler på at man hellere underviser i 'rigtig' skrivning frem for at undervise i brugen af den teknologi der skal skrives med. Jeg var selv eksponent for dette i det undervisningsforløb der lå til grund for min skivedidaktikopgave – jeg sikrede mig ikke at alle kunne bruge den teknologi

---

¹⁰ Med revolution mener jeg en hastig omvæltning; der ligger ingen skjult romantisk opfattelse af revolutioner som de fortyktes oprør mod et overherredømme.

jeg havde valgt, fordi instruktion i brug af webloggen ville tage tid fra det skrive-
daktiske indhold i den undervisningsplan jeg havde...

Fra midten af 1990'erne og til i dag har tekstproduktionen i samfundet oplevet en ny
revolution, idet internettet slog igennem og flyttede en stor del af hverdagens kom-
munikation over i en skriftsproglig ramme. Skriftsproget er det medium som den
moderne informations- og kommunikationsteknologi hovedsagelig understøtter via
teknologier som fax, e-mail, SMS og websider på internettet. Walter J. Ong beskri-
ver i sin bog 'Orality and Literacy' hvordan teknologiseringen¹¹ af ordet har påvirket
forholdet mellem mundtlig og skriftlig kommunikation (Ong 1982). Ong er hoved-
sagelig interesseret i den orale historie og tradition, men hans overvejelser om ef-
fekten af teknologiseringen af det talte ord har også relevans for en afhandling der
som denne forsøger at flytte en traditionelt mundtlig praksis (klasserummets dialog)
over i en tekstbaseret, internetmedieret ramme. Allerede i 1996 var Stephanie Gib-
son opmærksom på de pædagogiske implikationer i implementeringen af computere
og det fokus på skriftlig kommunikation dette førte med sig:

A great shift has taken place from the traditional,
printed text to cyberspatial, electronic text. The
movement has been from the tangible and physical to the
ephemeral and digital, from text as objects to text as
environment. It seems only fitting that one of the ar-
eas most greatly affected by these developments has
been education.

(Gibson 1996), s. 244

Brugen af teknologi i undervisningen og brugen af teknologi i samfundet har dog
ikke fulgtes ad; hvor erhvervslivet i vid udstrækning har indarbejdet computere og
IKT i sine arbejdsgange, fortsætter store dele af undervisningen fra folkeskolen til
universitetet med en uændret brug af pædagogik og hjælpemidler.

'A rift has opened between how education is viewed and
delivered in the classroom and how we are beginning to
obtain knowledge in our society'

(Palloff & Pratt 1999)

Der har ligget mange overvejelser forud for denne afhandling – for eksempel ansporede spørgsmålet "Hvad skal vi bruge alt det internet til? Vi har jo computere over det hele i forvejen!" mig til at overveje hvorvidt det er nødvendigt at inddrage inter-
nettet i alle aspekter af hverdag, studier og arbejde.

---

¹¹ Ong bruger ordet 'teknologisering' om bevægelsen fra oral til skriftlig kultur. De redskaber og
praktikker der er nødvendige for at fastholde det talte ord beskriver Ong som teknologier.

At samfundet allerede i vid udstrækning gør brug af internettet og den vægt der ligger på skriftlig kommunikation, berettiger ikke i sig selv at skriveundervisningen partout skal inddrage internettet som en stor bestanddel. Dog vil en sådan skriveundervisning forberede de studerende til at bruge de redskaber som er tilgængelige og som i mange tilfælde kræves som kompetencer af for eksempel erhvervslivet. Informations- og kommunikationsteknologi bliver ofte indført med en effektiviseringsambition; der er mange sammenhænge hvor implementering af IKT rent faktisk er effektiviserende, men der er givetvis også mange sammenhænge hvor forenklede arbejdsgange giver en falsk følelse af effektivitet. Et hyppigt anvendt eksempel er at selvom det er meget hurtigere at sende e-mails end almindelige breve, kan brugen af e-mail påvirke arbejdsgangen negativt fordi man hele tiden afbryder sit arbejde for at læse indkommen post.

Før der tages hul på selve opgaven vil jeg understrege at jeg er teknisk orienteret – ikke teknisk anlagt. Med det skal forstås at jeg har en bred viden om og forståelse for brugen af teknologi i mange sammenhænge, men at min viden om *hvordan* det virker ikke er særlig omfattende.

Denne afhandling beskæftiger sig derfor mindre med den tekniske opbygning og funktion af IKT, end med tilpasning, brug og perspektivering af allerede eksisterende teknologier. Personer, der i mindre grad end jeg selv er opmærksomme på brugen af teknologi i hverdagen, vil sandsynligvis hævde at interesse og anlæg for hænger tæt sammen. Jeg kan ikke afvise at mine overvejelser er bundet op på en teknisk indsigt i forskellige teknologiers udviklingsmuligheder, men idet jeg som sagt ikke er påvirket af viden om begrænsningerne i en given teknologi, kan jeg i vid udstrækning fokusere på *mulighederne* for brugen af IKT – for eksempel i undervisningssammenhænge.

DISKUSSION AF TEORI OG TERMINOLOGI

Dette afsnit uddyber og begrunder min brug af teori og litteratur i afhandlingen, samt tilbyder en generel indføring i webloggens udseende og brug.

Som antydte tidligere er denne afhandling i høj grad påvirket af min deltagelse som gæstestuderende i kurserne 'e-learning' og 'knowledge management' på IT-højskolen. Perspektiverne i at kombinere teorier om vidensdeling fra knowledge management-feltet med skriveidaktik er spændende, men denne afhandlings fokus giver ikke plads til dette. Jeg berører dog kort emnet sidst i denne afhandling.

I forhold til brugen af e-learning-feltets teorier i denne afhandling, føler jeg dog at det er nødvendigt at diskutere selve begrebet e-learning og få det afgrænset i forhold til den måde det bruges på i dag. Selv om begrebet 'e-learning' i høj grad er fyldt af varm luft, ligger der bag den engelske 'buzz-word'-effekt et stort område af teori der med fordel kan importeres til denne afhandlings analyse af mulighederne for en tilgang til skriveundervisning der i høj grad er baseret på internettets potentiale i forhold til vidensdeling, kommunikation og samarbejde.¹²

Til sidst vil jeg kort gennemgå og beskrive weblog-mediet og dets beslægtede teknologier. Området er i rivende udvikling og jeg er under arbejdet med denne opgave flere gange blevet opmærksom på applikationer som har fået stor udspredding bare inden for det sidste års tid.¹³

Fjernundervisning eller virtuelt samarbejde?

I forhold til den traditionelle opfattelse af at undervisning og (ind-)læring som en hændelse der finder sted i uddannelsesinstitutionen, er fjernundervisning via TV og radio og siden via internettet ofte blevet vurderet som værende 'mindre værd', fordi der til den traditionelle undervisning er forbundet en hvis prestige med at færdes på

---

¹² Læring og undervisning via IKT slås ofte sammen under den engelske term 'e-learning'. I mine øjne er termen i bedste fald diffus – i værste fald vildledende. Det største problem er at termen både dækker over 'læring' og 'undervisning' – aktiviteter om hvis art og praksis der er vidt forskellige opfattelser, hvorfor e-learning samtidigt kan bruges til at beskrive såvel produkter som processer inden for internetstøttet undervisning og læring.

de forskellige uddannelsesinstitutioner. Dog vil det ofte være tilfældet at fjernundervisning og virtuelt samarbejde faktisk er mindre kostbart for de som udbyder undervisningen; med distribueret læring har uddannelsesinstitutionerne mulighed for at fokusere mere på det indhold der skal formidles end på de fysiske rammer undervisningen skal foregå i. Dog skal man være opmærksom på at succesfuld undervisning via internettet stiller store krav til den enkelte undervisers tidsforbrug i forhold til den tid der skal bruges på at følge op på de studerendes diskussioner (Palloff & Pratt 1999).

The time and effort an instructor expends becomes a linear function of the number of students in a class. Administrators can no longer economize on educational effort by increasing class size. The instructor can no longer adapt to class size by allowing less time for individual interaction with the students.

(Harasim et al, 1996 – her gengivet fra (Palloff & Pratt 1999))

Til gengæld ligger der en stor udfordring i at udvikle og tilpasse den traditionelle didaktik til den udvikling der gør at læring og udvikling ikke længere udelukkende kan associeres med uddannelsesinstitutionens fysiske rammer:

The world of the Internet reflects and perhaps accelerates the increasing privatisation of life and blurs the hard and fast line between the real and the virtual. At the same time, it has created communities of communicators, learners and practitioners that rival face-to-face groups in their intimacy, support and learning outcomes.

(Mason 2003)

Fleksible studier

Inden for uddannelsessystemet er der en stor interesse for brugen af internettet og anden kommunikationsteknologi i undervisningen, men er endnu kun blevet implementeret i en grad der modsvarer brøkdele af dens potentiale. I mine øjne har internettet øget kommunikationshastigheden i forhold til brevkurset, men ikke tilført grundlæggende nye didaktiske redskaber. Flere faktorer påvirker uddannelsesinstitutionernes implementering af undervisning via internettet. De mest åbenlyse faktorer er at institutionerne mangler ressourcer i form af penge, viden og erfaringer, og dermed hverken midler eller incitament til at ændre på klasserumsformen som grundlæggende undervisningsmodel.

---

¹³ Denne afhandling er skrevet i efteråret 2003.

Dertil kommer at den mentale inerti forbundet med traditionelle undervisningsformer i kombination med mangel på viden om nye undervisningsformer gør at diskussionen om implementering af undervisning via internettet ofte tager udgangspunkt i uddannelsesinstitutionens fysiske og mentale rammer og organisation (Goldschmidt 2001). Undervisning via internettet får derved et udtryk af at være et institutionelt redskab i stedet for et individuelt redskab; hovedfokus ligger stadig på at uddannelsesinstitutionerne skal sørge for at de studerende lærer noget og derfor er man nødt til at ansætte undervisere til at formidle viden til de studerende gennem de kanaler fjernundervisningen åbner. Dette skal ikke opfattes som en generel kritik af underviserne i de forskellige institutioner, men som en kritik af det system undervisningen gennemføres i.

I Undervisningsministeriets publikation om computerstøttet undervisning '*Uddannelse, læring og IT*' lægges der i flere artikler vægt på de studerendes indbyrdes samarbejde i forhold til problemløsning (Undervisningsministeriet 2003).

I forhold til at den pædagogiske udvikling inden for de seneste år har peget hen mod en mere konstruktivistisk tankegang hvor læring opfattes som 'et resultat af en social kollektiv proces, der finder sted i interaktion med andre' (Sorensen 2002), er det interessant at den samtidige opblomstring af fjernundervisningssystemer tilsyneladende modarbejder det sociale aspekt i og med at deltagerne i undervisningen jo netop ikke interagerer med hinanden i gængs forstand. Spørgsmålet rejstes af Sorensen i artiklen 'CSCL som brændpunkt i udviklingen af en netbaseret didaktik':

...hvordan designer man fleksible, studentcentrerede, netbaserede læreprocesser, som kvalitativt understøtter et konstruktivistisk grundsyn på læring som noget, der finder sted gennem kollaboration og fælles videnskonsstruktion?

(Sorensen 2002)

Svaret skal ifølge Sorensen findes indenfor det tværdisciplinære forskningsfelt CSCL – Computer Supported Collaborative Learning, der i mange henseender er den 'moderne' betegnelse for e-learning. Fokus ligger her på at udnytte det potentiale der ligger i spændingsfeltet mellem fysisk og virtuelt samarbejde. Med Cynthia Walkers ord kan man sige at en frugtbar implementering af teknologi i undervisningen fordrer at man i stedet for at give teknologien skylden for en mangelfuld læring, revaluerer den brugte læringsstrategi (Walker 2001).

Internettet som medium er så nyt at der ikke er overblik over de processer der sker og de sammenhænge der opstår henholdsvis brugerne imellem og teknologien og brugerne imellem.¹⁴ Hertil kommer som sagt at der ikke engang er konsensus om eller overblik over læringsprocesser og -sammenhænge uden teknologiens indblanding.

Teorier om læring finder man hovedsagelig inden for psykologien. De mest anerkendte teorier om læring inkluderer en behavioristisk tilgang, en kognitiv tilgang, en konstruktivistisk tilgang og opfattelse af læring som et socialt fænomen – alle teorier der giver bud på hvordan læring finder sted, men med vidt forskellige menneskesyn og opfattelse af formål med og metoder for undervisning. Groft sagt kan man sige at læringsteorierne finder modsvar i undervisningsteorier, hvor man, overordnet set, fra en behavioristisk tilgang til indlæring som respons på stimuli er gået mere i retning af læring som en konstruktion af interaktion med mennesker og omgivelser (Wenger1998).¹⁵

Samme tendens kan ses når IKT bruges som undervisningsmedium – det skal dog siges at selv om den pædagogiske udvikling på internettet har fulgt samme kronologi som de ovenfor beskrevne teorier, er den sket noget forskudt i tid. De første computer-støttede undervisningssystemer var orienteret mod at 'træne' elever i en given viden; fokus var færdighedslæring, særligt brug af redskaber. På engelsk fik forskningsfelterne for denne undervisningstilgang akronymer som CBT eller CAI¹⁶. Termer der tydeligt viser opfattelsen af at viden var noget der blot skulle føres fra en beholder til en anden og dermed blev operationaliserbar. Fra denne noget maskinelle opfattelse af læring, fulgte e-learningfeltet den pædagogiske udvikling og gik over mod en mere humanistisk tilgang til læring. Den kognitive og konstruktivistiske teori som taler for en mere problemløsningsorienteret læringsstrategi og resultater i undervisningsmetoder og -forløb hvor den enkelte studerende skaber sin egen læring gennem interaktion med andre individer og/eller selvstændigt arbejde med tilgængelige informationer. Herfra var der derfor ikke langt til de første overvejelser om kollaborative processer i læringsammenhænge; IKT åbnede muligheder for en

---

¹⁴ Brugere er i denne sammenhæng både undervisere og studerende.

¹⁵ En glimrende oversigt over de forskellige læringsteorier findes i noterne til introduktionskapitlet 'A social Theory of Learning' (Wenger1998).

¹⁶ ComputerBasedTraining eller ComputerAssistedInstruction

udvidet, distribueret kollaboration¹⁷ – og den (endnu i dag) utøjlede forkærlighed for akronymer gjorde at det nye forskningsfelt fik bogstaverne fra ordene Computer Supported Collaborative Learning. Kollaboration i denne sammenhæng antog en anden betydning end det at to eller flere personer arbejder sammen mod et fælles mål. Derimod blev 'kollaboration' mange steder defineret som en særlig form for ko-konstruktion af viden og gensidig engagement deltagerne imellem (Lipponen 2002).

Barrierer for brug af teknologi i undervisningen.

Som antydnet ovenfor modtager samfundet generelt ny teknologi med forbeholden skepsis; 'hverdagen fungerer fint uden; der er ikke brug for ny teknologi' eller 'den nye teknologi vil gøre os dovne; de dyder vi hylder i dag vil gå i glemmebogen'. I nogle tilfælde er det givetvis korrekt, i andre tilfælde er det i overvejende grad forbeholdet for det ukendte som påvirker accepten af en ny teknologi. Dennis Baron gennemgår i sit essay 'From Pencils to Pixels' (Baron 1999) nogle af milepælene i skriveteknologiens udvikling og beskriver den opfattelse samtiden havde af perspektiver de teknologiske fremskridt inden for tekstproduktion tilbød: Platon advarede som en af de første mod at skrive ting ned, da det angiveligt sløvede hjernen hvis man vænnede den til ikke at huske selv. I et rent teknologisk perspektiv, går den historiske udvikling over hulemalerier og streger i sandet til lertavler og dyrehuder. Pergamentet gjorde at det blev muligt at skrive med forskellige farvende redskaber og fjer og blæk gjorde skriften tydeligere og mere tilgængelig. De første bøger var brædder bundet sammen om papir. Og mens Gutenbergs trykpresse var den store første revolution, satte skrivemaskinen, telegrafens og telex-maskinen nye standarder for produktion af tekst på vej mod den revolution computeren satte i gang. Med tiden resulterede computere i internettets opståen og dermed grundlaget for denne afhandling. Baron skriver i afslutningen af sit essay:

---

¹⁷ Ordet 'distribueret' bruges ofte indenfor e-learningfeltet til at beskrive at deltagerne i undervisningen ikke befinder sig på samme sted i hverken tid eller rum.

How the computer will eventually alter literacy practices remains to be seen. The effects of writing took thousands of years to spread; the printing press took several hundred years to change how we do things with words. Although the rate of change of computer development is significantly greater, it is still too early to do significant speculating.

(Baron1999)

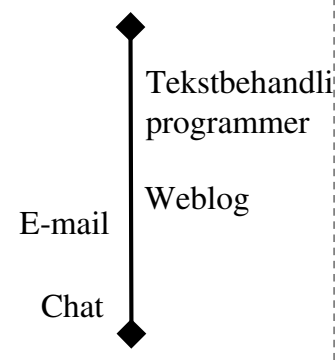
I forhold til denne afhandlings fokus på webloggen som potentielt undervisningsredskab, føles det til tider som om uddannelsesinstitutionerne går delvist uberørt gennem den udvikling der er sket inden for informations- og

Inden for undervisnings- og uddannelsesverdenen er der eksister modstanden mod nye teknologier i høj grad også – den traditionelle, efterprøvede form for undervisning bliver vedligeholdt på baggrund af kulturelle, økonomiske og tekniske begrænsninger.

Brugergrænseflader og tekstlængder

Den enorme udvikling inden for både computer software og hardware har gjort mange af de tidlige forbehold over for effekten af informations- og kommunikationsteori til skamme. Forbeholdene er især opstået ud fra de tidlige computers noget ekspertisekrævende brugergrænseflader og den mystik der omgærdede den nye teknologi. Fra at sidde med monokrome skærme, lav opløsning og tekstbaserede brugergrænseflader, er standarden i dag farveskærme, høj opløsning og WYSIWYG-tekstbehandlingsprogrammer.¹⁸

Figur: Digital tekstproduktion

¹⁸ WYSIWYG er et akronym for det engelske 'What You See Is What You Get' og henviser til at man fra skærmen har en ret præcis ide om hvordan den endelige tekst kommer til at se ud.

I det denne afhandling foreslår weblogs i allehånde skrivesituationer, må jeg her også passe på at påpege elementer i brugen af weblogs, som enten ikke er hensigtsmæssige, eller som endnu ikke er blevet udviklet til at stude hvor det er tilfredsstillende at bruge weblogs. Her tænker jeg specielt på længden af de tekster der vil opstå gennem brugen af weblogs. I mange tilfælde vil det være en fordel at skrive længere tekster til webloggen i et tekstbehandlingsprogram, idet webloggens bru-

Brugerflade i weblogprogram – Movable Type

[Main Menu](#) > [blog - Pål tænker](#) [Editing Menu](#) > [Create New Entry](#)

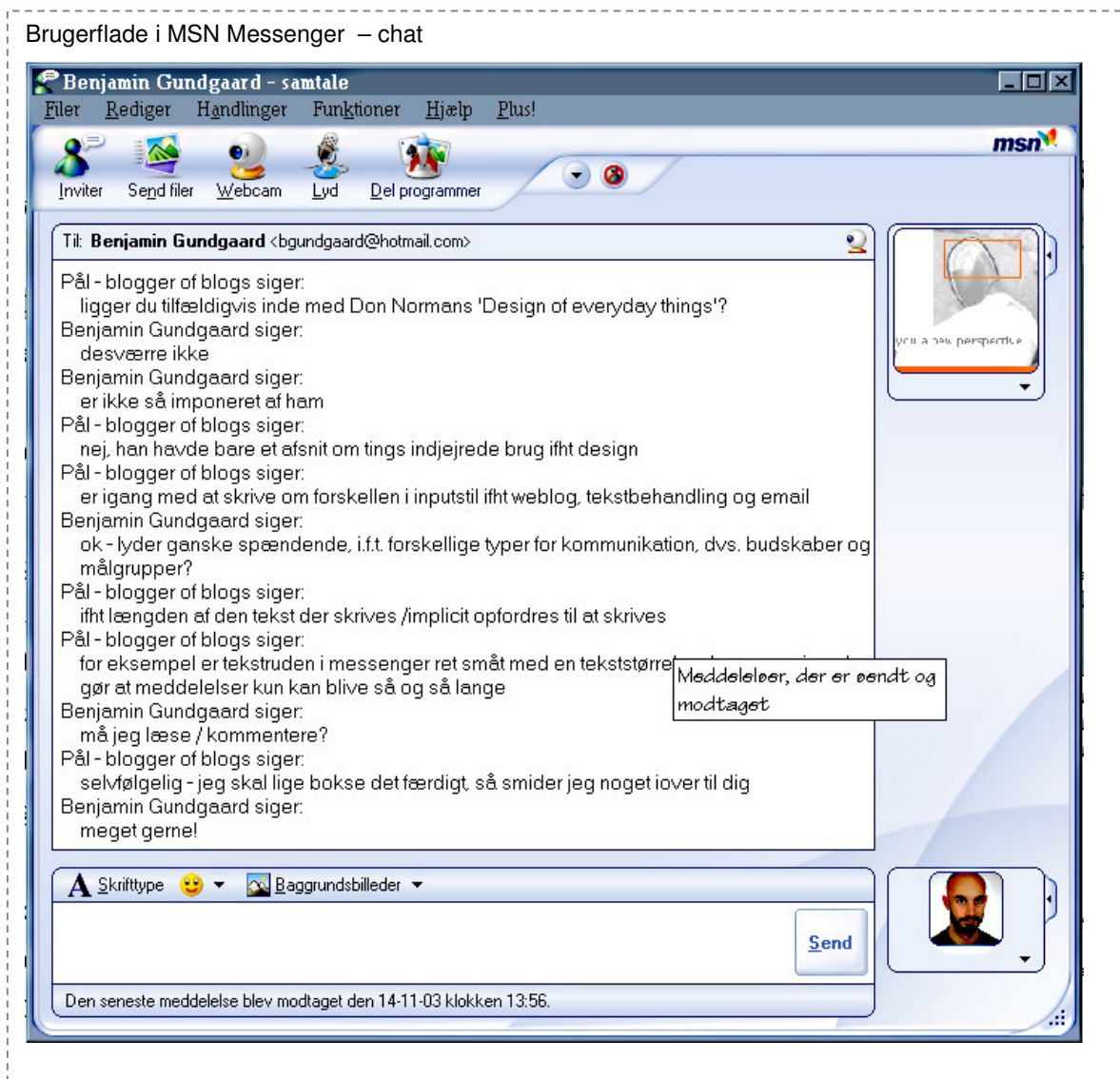

Title	Primary Category
<input type="text" value="Dette er titlen"/>	<input type="text" value="writing pedagogy"/>
Entry Body B i U URL	
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; min-height: 200px;">Her skrives teksten der skal publiceres</div>	
Post Status (?)	Allow Comments: (?)
<input type="text" value="Publish"/>	<input type="text" value="Open"/>
URLs to Ping (?)	
<input type="text" value="I dette felt kan trackback informationer indsættes."/>	Previous pings sent (?)
<input type="button" value="PREVIEW"/> <input type="button" value="SAVE"/>	

[Customize the display of this page.](#)

gergrænseflade i kraft af sin enkelthed på samme tid har skåret ned på mange af de funktionaliteter tekstbehandlingsprogrammerne trods alt tilbyder (for eksempel ord-tælling, stavekontrol og avanceret layout)¹⁹.

Ser man på brugerfladen af weblogs, email og chat, er felterne til tekst-input mindre. Opfatter man disse felters størrelse som et udtryk for hvor lange tekster det er hensigtsmæssigt skrive med de forskellige teknologier, kan man placere dem ind på en akse. Som figuren 'Digital tekstproduktion' på side 19 viser, ligger webloggen ef-

¹⁹ På side 29 ses brugerfladen i weblogprogrammet Movable Type. Som det fremgår er standardformateringerne begrænset til fed (B), kursiv (i) og understreget (u). Den sidste funktion er en hyperlink-generator, denne beskrives nærmere på side 0.

ter min mening en smule over e-mail, hvad gælder opfordring til tekstlængde, mens chat og SMS med sine relativt små inputvinduer opfordrer til meget korte tekster. Illustrationerne viser brugerfladerne fra de forskellige applikationer – henholdsvis chat og weblog – jeg har valgt at udelade at illustrere brugerfladerne fra e-mail- og tekstbehandlingsprogrammerne, idet jeg regner med at læseren af denne afhandling er bekendt med udseendet af disse.

Der er mange overvejelser om den optimale tekstlængde på internettet i forhold til god brugeroplevelse. Som eksempel kan nævnes Jakob Nielsens anbefalinger om tekster på internettet (Nielsen 2000):

- tekster skal være korte og være nemme at skanne.
- bliver tekster for lange kan de splittes op i flere afsnit, forbundet af hyperlinks.
- tekster skal helst stilles op som korte nyhedsartikler – meget gerne i punktform.

Selv om der er mange relevante overvejelser at hente hos Nielsen, skal det dog siges at Nielsens anbefalinger kommer fra et meget kommercielt og utilitaristisk perspektiv på tekstlængder og layout på internettet. At brugen af weblogs som medium for udveksling og kommentering på tekster synes at gå imod disse anbefalinger kan forklares med at brugerne af weblogs i en undervisningssammenhæng må antages at have en noget større motivation for at læse længere tekster på skærmen, end det er tilfældet med den 'almindelige' informationssøgende internetbruger.

GENEREL INTRODUKTION TIL WEBLOGS

Hvad er en weblog? Hvem bruger den og hvorfor?

Grundlæggende er en weblog en form for online journal der opdateres jævnligt og udgøres af indlæg der er ordnet omvendt kronologisk, således at de nyeste indlæg er øverst. Som udgangspunkt opstod weblogs omkring enkelte pionerers aktivitet med at henvise til og kommentere andre steder på internettet; andre web-surfere brugte så disse lister af kommenterede links som udgangspunkt for deres søgen på internettet. Herfra opstod også indekserende portaler som for eksempel yahoo.com og ju-bii.dk. En af hovedkonventionerne inden for 'blogosfæren', som webloggere²⁰ ynder at kalde den samlede mængde af weblogs, er, at en weblog skal hyperlinke til andre steder på internettet og helst kommentere det sted der hyperlinkes til, således at brugeren af linket har en idé om 'ankomstpunktet' for det beskrevne link.

Idet weblogs opstod ud fra enkelte personers websider med kommenterede henvisninger, er et bærende element for de fleste weblogs stadig aktiviteten med at henvise til og kommentere andre kilder på internettet. Derfor er der indenfor weblogkulturen en udbredt tendens til at henvise til de weblogs man eventuelt henter inspiration fra (Blood 2002). Denne konvention afspejler i en vis forstand den akademiske konvention om at henvise til kilder. På side 35 kommer jeg nærmere ind på denne sammenligning og relevansen i undervisningssammenhænge. Weblogmediet har inden for de sidste par år udviklet sig stærkt. Fra at være en teknisk udfordrende disciplin der foruden indgående færdigheder i webprogrammering også krævede adgang til webservere og kendskab til FTP-programmer²¹, er vedligeholdelse af og publikation fra en weblog i dag noget som kan foregå med et minimum af tekniske forkundskaber. De første weblogs var som sagt kendetegnet ved at de var 'håndlavede' – alt arbejde med at programmere og opdatere sider skete manuelt. Dette blev revolutioneret i 1999 da flere forskellige websteder tilbød applikationer der kunne

---

²⁰ Den sproglige evolution har i øvrigt resulteret i at de mere mundrette 'blog' og 'blogger' bruges synonymt med weblog og weblogger.

²¹ Et ftp-program kan overføre filer fra en lokal computer til en webserver. Filerne kan for eksempel tilsammen udgøre et websted. FTP står for FileTransferProtocol.

automatisere publikation og layout af weblogs.²² Resultatet var at antallet af weblogs eksploderede. Frihed i publikation til offentligheden har altid været hyldet som et ideal i demokratiske samfund; grunden til at weblogs har fået så stor succes er derfor givetvis den frihed der opnås i publikation af tekst og indhold til internettet. Internettet har i mange sammenhænge været betydende for skabelsen af den globale landsby fordi den oplevede afstand mellem mennesker er blevet kraftigt formindsket, blandt andet ved brug af e-mail og chat-programmer. Men selv om mange web-sider indtil videre har været brugt som personlige udtryk, forventes det at antallet af personlige websider via weblogs vil blive kraftigt forøget.²³

Antallet af weblogs stiger fortsat kraftigt: det anslås at der på 9 af de største gratis weblog-tjenester²⁴ er oprettet over 4 millioner blogs (Perseus.com 2003). Forventningen er at der i 2004 vil være 10 millioner oprettede weblogs på de nævnte services. Dog afspejler antallet af weblogs ikke helt antallet af aktive 'webloggere' idet mange weblogs forlades kort tid efter at de er oprettet. Desuden er det ikke ualmindeligt at en person opretter flere weblogs. Til gengæld er antallet af weblogs der publiceres via applikationer den enkelte selv installerer på egne computere eller webservere ikke medregnet. Weblog-landskabet er på grund af selve antallet af weblogs meget varieret. De fleste weblogs kommenterer og henviser til andre steder på nettet, andre indeholder korte dagbogslignende indlæg, mange kommenterer samfundsudviklingen, mens andre igen bruger webloggen som portal for eksempel for familie og venner (Blood2002). Denne afhandling er et eksempel på at det stadig stigende fokus på webloggens mange udnyttelsesmuligheder, har resulteret i en hel kategori af weblogs der beskæftiger sig med brugen af weblogs som undervisningsredskab. En stor konference om weblogs i uddannelse blev afholdt November 2003 i San Fransisco, hvor aspekter og perspektiver i brugen af weblogs redskab for undervisning og forskning blev diskuteret.²⁵ Under hjemlige himmelstrøg er den første danske weblog-konference netop blevet afholdt den 28.-29. november 2003 i København.²⁶ Her var oplægget en mere grundlæggende diskussion weblogmediets po-

---

²² Rebecca Blood nævner Pitas, Blogger og Groksoup som de 'aller'første (Blood 2000) .

²³ Se for eksempel (Omar 2003)

²⁴ Blog-City, BlogSpot (Blogger.com), Diaryland, LiveJournal, Pitas, TypePad, Weblogger og Xanga.

²⁵ Se opslag på <http://www.galileoweb.org/edBloggerSF2003/>

²⁶ Mere information om konferencen og dens forløb kan findes på www.blogforum.dk

tentialer inden for "organisationer, personlig kommunikation, uddannelse, politik og medier." (Madsen-Mygdal 2003)

Weblogs må ses som et medium på linje med mange andre og således også kategoriseres på samme måde som alle andre heterogene medier. Indholdsmæssigt kan der ikke siges noget generelt om weblogs, idet alle kan sige hvad de vil i hvilken form de vil; weblogs er ikke bundet af en bestemt redaktionel linje eller krav om genre og derfor må kategorisering og genrebedømmelse ofte gøres ud fra webloggens generelle indhold. Generelt besværliggøres kategorisering og indeksering af weblogs af at der ikke er en entydig definition af *hvad* en weblog egentlig er.

Webloggens anatomi og funktion:

Denne afhandling bruger terminologi om og henvisninger til udseende, struktur og funktion af weblogs. Derfor vil jeg nedenfor tilbyde læseren af denne afhandling et grundlag at diskutere webloggens egenskaber og potentiale ud fra.

I det følgende henviser jeg først og fremmest til funktion og brug af applikationen Movable Type²⁷; henvisningerne er af generel karakter og bør derfor kunne overføres til andre platforme og applikationer. Foruden det faktum at jeg har mest erfaring med denne applikation, henviser jeg til netop til Movable Type fordi det er gratis²⁸, open-source²⁹ og meget udbredt. Desuden har Movable Type i mange tilfælde været medvirkende til at skabe standarder for funktionalitet i og brug af weblogs.³⁰

Weblogsidens udseende

Det første man møder på en weblog er hovedsiden. Den er for det meste organiseret i 2-3 kolonner, hvoraf én indeholder de nyeste indlæg. De resterende kolonner bru-

---

²⁷ www.movabletype.org

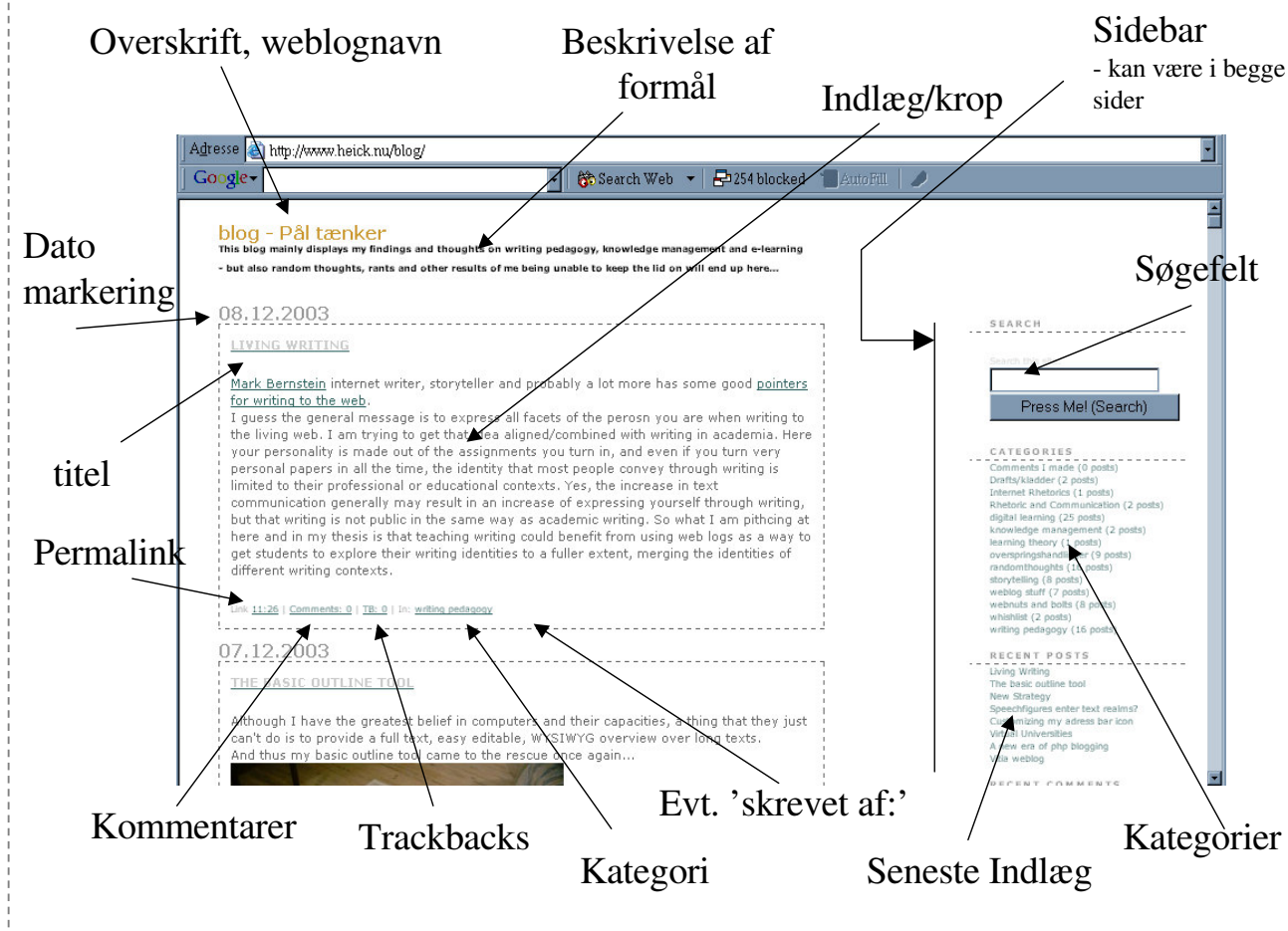
²⁸ Movable Type er gratis for ikke-kommercielle formål og for uddannelsesinstitutioner. Det er muligt at donere penge til videreudvikling af programmet.

²⁹ Open Source er et relativt nyt begreb og dækker over software, hvor alle har adgang til kildeteksten. Licensbetingelserne er udformet sådan at efterfølgende kildetekst baseret på et Open Source produkt bliver frigivet under samme licensbetingelser. Grundlæggende er idé og hensigt med Open Source meget simpel: når alle har mulighed for at læse, distribuere og ændre kildekoden til software, udvikles softwaren. Forbedringer, konverteringer og fejlretninger sker meget hurtigt i forhold til konventionel softwareudvikling. Et af de kendteste eksempler på Open Source-software er styresystemet linux (www.linux.org).

³⁰ Internettet tilbyder mange forskellige weblogapplikationer og dermed også en bred vifte af egenskaber. For en grundig gennemgang af weblog-applikationer, weblogværktøjer og weblogudbydere, se Weblogs Compendium (Scott 2003).

ges normalt til at formidle yderligere information om webloggens indhold, baggrund og forfatter. Webloggen er centreret om de nyeste indlæg, da disse udgør webloggens 'puls', men har ofte flere funktioner der faciliterer adgang til ældre indlæg. De fleste weblogs har en såkaldt 'blogroll' – en liste over weblogs relateret til webloggens emne eller bloggerens faglige eller sociale relationer. Denne liste bidrager til at knytte 'blogosfæren' sammen; det er ikke altid at en weblog med et interessant indhold er let at finde via de konventionelle søgemaskiner. Samtidig definerer webloggen sig også over for de besøgende via de udvalgte henvisninger til andre sider. Dog vælger mange bloggere at være anonyme og bruger webloggens navn som et alias, mens andre præsenterer sig med billede, beskrivelse af interesser og meninger – til tider endog et CV.

Figur: Den dissekerede weblogs side.

Nedenfor en figur der viser de mest almindelige elementer på en weblogs side; jeg har vedlagt eksempler på flere layouts som bilag 2-4.

Det aktuelle indlæg

De fleste weblogs har som sagt som standard at indlæg datoindekseres og publiceres omvendt kronologisk. Denne form gør at nye indlæg havner øverst på siden og bliver dermed det første besøgende på weblog-sider ser. De forskellige indlæg tildeles titler og har under selve indlæggets 'krop' en 'indlægsfod' der indeholder forskellige informationer om indlægget. Vigtigst er indlæggets unikke id – 'permalink', der angiver et indlægs unikke (og permanente) web-adresse. Permalinket gør det muligt at linke direkte til de enkelte indlæg i webloggen. Denne form for 'dyb' linkning (der i øvrigt har været genstand for flere retssager indenfor medieverdenen, hvor forskellige nyhedstjenester har henvist direkte til bestemte artikler³¹) er vigtig for en præcis brug af webloggen som medium; en generel henvisning til en weblog med et interessant indlæg er om end interessant ikke særlig praktisk at bruge. Ofte henviser forfatteren af webloggen til sine egne, tidligere indlæg, og fortsætter på den måde diskurser over lange intervaller. Indlæggenes permanente adresse, gør desuden at de tanker der udtrykkes på webloggen, er tilgængelige og kan genbruges hele deres eksistensperiode.

Arkivering og indeksering

De fleste weblogs har en form for automatisk arkivering af ældre indlæg. Groft sagt kan man sige at det først er i arkiveringen at webloggen kan leve op til sin funktion som digital portefølje³². Indlæggene skal arkiveres efter en plan der både er logisk og gennemskuelig, samt gøre det muligt for besøgende at finde frem til tidligere indlæg af interesse. Arkivering sker ofte efter en kronologisk logik eller ud fra en semantisk logik, hvor indlæggene arkiveres i forhold til deres tildelte kategori og titel.³³ I samspillet med arkivfunktionen giver det derfor næsten sig selv at webloggen tilbyder en søgefunktion, der udelukkende søger i webloggens indlæg. Det er desuden muligt tildele de enkelte indlæg nøgleord for at facilitere søgninger. Figu-

---

³¹ Se for eksempel (Kruise 2003).

³² På side 53 diskuteres porteføljetankegangen grundigt.

ren 'den dissekerede weblog' ovenfor, er et eksempel fra min egen weblog, hvor oversigten over de enkelte kategorier giver hurtigt adgang til bestemte emner. Ejeren af den enkelte weblog kan selv bestemme hvor ofte der skal arkiveres og hvor mange indlæg i antal eller dage forsiden skal indeholde.

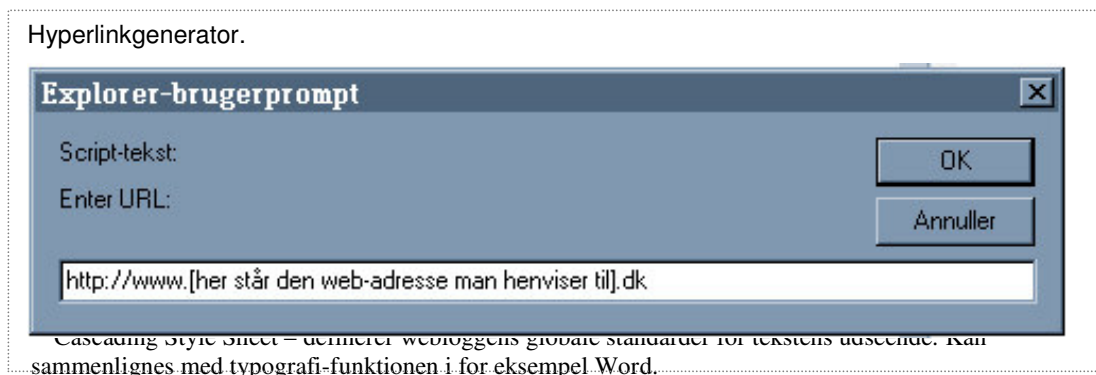
Automatiseret publicering og layout:

En af weblogsystemernes vigtigste funktionaliteter er som sagt at arbejdet med at layoute og publicere tekst er blevet automatiseret – de enkelte tekster oprettes som elementer i en database og hentes frem til visning på websiden af weblogapplikationen. Teksten kan tages stort set uformateret ind i webloggens interface og funktioner som CSS³⁴ gør det derefter muligt at kontrollere webloggens udseende og layout centralt. I de fleste tilfælde er det få klik med musen udover selve tekstproduktionen der skal til for at publicere tekst på webloggen og dermed gøre den tilgængelig for andre.

Enkel brugergrænseflade

Idet webloggens funktioner er rettet ind mod at publicere tekst i et indlæg, er der ikke mange ekstrafunktioner at fare vild i. Figuren på side 20 viser Movable Types brugergrænseflade – her ses det at valgmulighederne begrænser sig til de helt basale tekstformateringer som kursiv, fed og understreget; brugergrænsefladen ligner til forveksling brugergrænsefladen fra standard e-mail-programmer, hvilket kan medvirke til at sænke den teknologiske barriere for brugen af webloggen.

I forhold til at det at oprette hyperlinks til andet materiale på internettet er en væsentlig del af aktiviteten på webloggen, er manuel oprettelse af hyperlinks ikke specielt brugervenlig, har de fleste weblogs en hyperlinkgenerator, der automatiserer oprettelsen af links, hvilket faciliterer brugen af henvisninger til andre websider el-

ler indlæg. Man taster blot den relevant internetadresse ind og webloggen klarer resten.

Interaktion og dialog på weblogs

Ofte er det at skrive en ensom proces. Man sidder alene foran sin computer og får kun respons på sine tanker hvis man aktivt giver andre mulighed for at reagere – enten ved at arrangere møder eller ved at sende sine produkter til en eller flere personer. Kommentarfunktionen på webloggen gør at man med hvert eneste indlæg har muligheden for at begynde en dialog som andre kan deltage i. I forhold til synkron diskussioner ansigt til ansigt eller i chat, bliver ordene på webloggen 'hængende i luften' og diskussionen kan tages op og fortsættes med relativt lange afbrydelser. E-mail-konversationer har samme egenskaber men er ikke tilgængelige for andre som kunne tænkes at ville bidrage til diskursen, eller bare følge op på forløbet.

Webloggen har 2 overordnede funktioner der understøtter interaktion og dialog: Kommentarer og trackbacks. I det følgende præsenteres selve funktionerne, mens diskussionen af deres brug i undervisningssammenhæng kommer i afsnittet

Weblogs som

Skrivedidaktisk Platform' på side 41.

Kommentarer

De fleste weblogs har en kommentarfunktion som gør at besøgende kan tilføje kommentarer som andre besøgende efterfølgende kan læse og reagere på. Denne funktion giver læseren af indlæg en mulighed for at komme med sin øjeblikkelige mening i den kontekst den er opstået. Kommentarerne føjes til under det aktuelle indlæg og gør at dialogen om det enkelte indlæg fastholdes i samme skærbillede og dermed den kontekst selve indlægget giver. Selv om kommentarfunktionen er en af de grundlæggende funktioner for dialogen på webloggen, understøttes selve dialogstrukturen i mange tilfælde ikke tilfredsstillende fordi det ikke grafisk fremgår

om kommentaren lægger sig til indlægget eller den enkelte kommentar.³⁵ Formen kendes fra internettets nyhedsgrupper og fra conferencesystemer, hvor diskussionerne ses som tråde af indlæg, hvis interne sammenhæng fremgår af en træstruktur; en tråd starter altid med et enkelt oplæg, men deler sig meget ofte ud i undertråde.³⁶ Conferencesystemerne har dog i mine øjne den ulempe at adgangen til diskussionerne er oftest kræver at man med musen klikker sig igennem alle indlæggene og at det ikke altid er tydeligt hvilket udgangspunkt de forskellige diskurser har.

Et ofte oplevet problem med den asynkrone dialogform, som kommentarfunktionen er, er at deltagerne i den enkelte diskussion hele tiden er nødt til at følge op på diskussionen for at se om der er kommet nye indlæg i samtalen. Dette er dog ved at blive udbedret ved hjælp af plugins og scripts³⁷, der muliggør automatisk udsendelse af e-mails til alle der deltager i den aktuelle dialog. På den måde afhjælpes det aspekt af den asynkrone dialog, der gør at deltagerne selv skal følge op på udviklingen i dialogen. Ofte kræver mange weblogs at de kommenterende 'underskriver' sig med (kalde-)navn og e-post og/eller et link til egen weblog. Dette sker både fordi man ønsker at opretholde et vist ansvar for de kommentarer man poster, og for at give webloggens ejer mulighed for kontakte kommentarens ophavsmand for følge op på kommentaren.³⁸

Trackback

Flere weblogsystemer har implementeret såkaldte trackbacks, der lægger sig til et indlæg på næsten samme måde som kommentarfunktionen. Forskellen er at trackbacks gør opmærksom på at en kommentar til det aktuelle indlæg er blevet postet på en anden weblog. Trackbacks er altså en form for eksterne kommentarer der 'gør

---

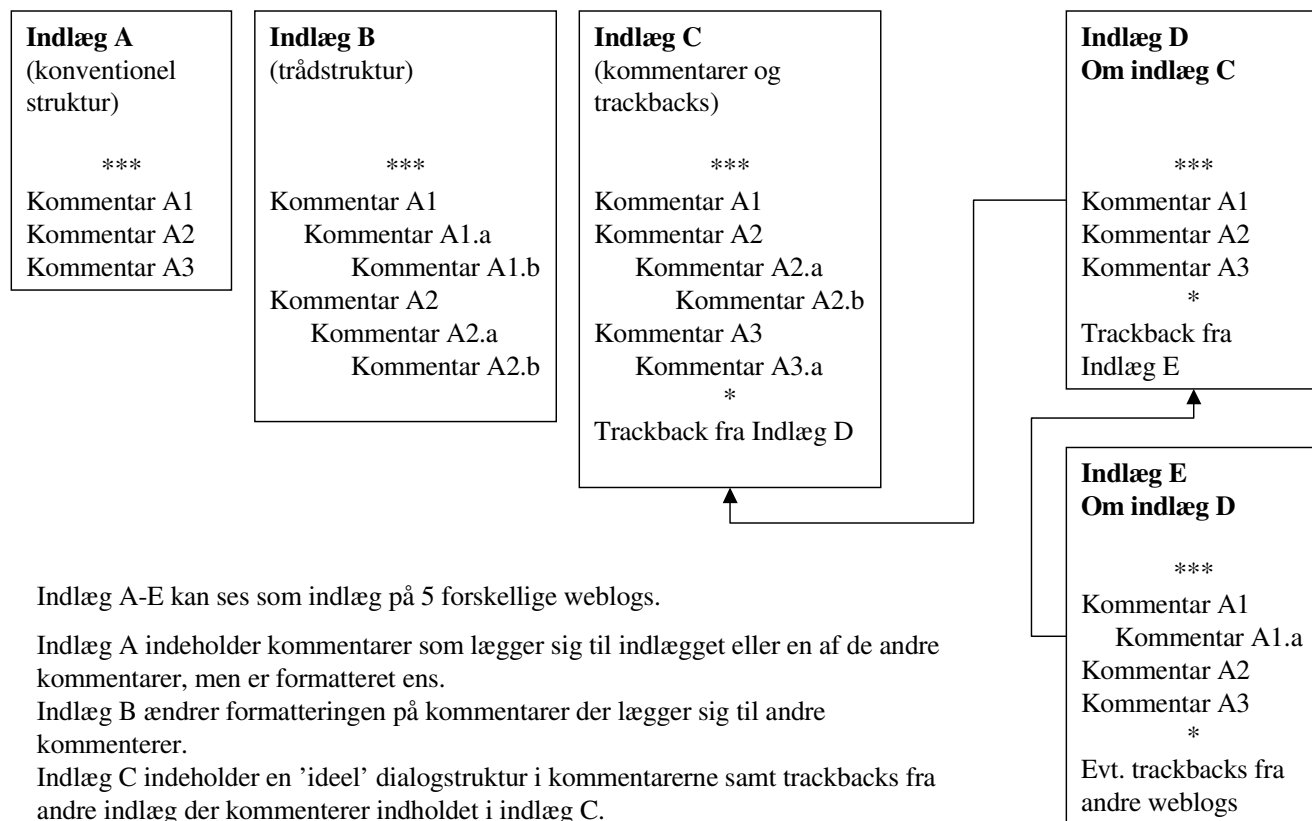
³⁵ Det skal dog siges at flere weblog-applikationer understøtter trådede kommentarer – for eksempel Drupal.org og Livejournal.com; Movable Type kan med et såkaldt plugin få samme egenskaber. Et plugin er et lille udvidelsesprogram som udvider funktionerne i for eksempel Movable Type – se nærmere beskrivelse i afsnittet 'plugins'.

³⁶ Se eksempel i figuren 'Trackbacks og kommentarer' på side 29

³⁷ Scripts er en engelsk betegnelse for små programstumper med en specifik funktion. Et script kan være programmeret i mange forskellige kodesprog (for eksempel Perl, JavaScript eller PHP), men kan, udføres automatisk af webservere eller webbrowsere for at give websider en speciel funktion.

³⁸ Man kan i de fleste applikationer vælge om anonyme kommentarer er tilladte eller ej. I en didaktisk sammenhæng kan der være argumenter både for og imod at deltagerne kan kommentere anonymt på hinandens produkter – det kommer jeg tilbage til i afsnittet 'Feedback i en virtuel ramme' på side 48.

Figur –Trackbacks og kommentarer

Indlæg A-E kan ses som indlæg på 5 forskellige weblogs.

Indlæg A indeholder kommentarer som lægger sig til indlægget eller en af de andre kommentarer, men er formateret ens.

Indlæg B ændrer formateringen på kommentarer der lægger sig til andre kommentarer.

Indlæg C indeholder en 'ideel' dialogstruktur i kommentarerne samt trackbacks fra andre indlæg der kommenterer indholdet i indlæg C.

Indlæg D kommenterer indlæg C via trackback.

Indlæg E kommenterer indlæg D via trackback og har 'tråde' i kommentarerne.

Andre weblogs kommenterer evt. på indlæg E.

opmærksom på sig selv' overfor det kommenterede. I weblogterminologien sender en trackback en 'ping' til det kommenterede indlæg. Når det aktuelle indlæg er blevet pinget' opdateres indlægget og viser hvor trackbacken kommer fra.

Ofte er kommentarer i forbindelse med indlægget en direkte deltagelse i diskursen omkring et indlæg, mens trackback-indlæg ofte er metadiskursive. Til sammenligning med henvisninger i en almindelig tekst, fungerer trackbacks således 'omvendt'.

Her er det eksterne forfattere der gør opmærksom på at de har henvist til eller kommenteret den aktuelle tekst. Dermed bliver de, der læser 'hoved-diskursen' gjort op-

mærksom på at der eksisterer en anden weblog med et relateret indhold³⁹. Trackback-funktionen kan være temmelig abstrakt; hvilket kan være en forklaring på at trackbacks efter min mening endnu ikke bruges i et omfang der yder funktionen retfærdighed. Nedenstående skematiske oversigt viser forskellige former for struktur i kommentarer og deres samspil med trackbacks fra andre weblogs. Endelig kan trackbacks også bruges til at bidrage til en given kategori på en given side. Et ofte nævnt eksempel er webstedet The Red Kitchen – en fælles weblog der fokuserer på at dele opskrifter. Siden består af ca. 40 'kokke' der deler deres opskrifter med omverdenen. 'Gæste-kokke' kan bidrage med opskrifter ved at 'pinge' The Red Kitchen med indlæg med deres egne opskrifter.⁴⁰

I forhold til brug i (skrive-)undervisning kan trackbacks bruges af elever der 'svarer' underviserens stillede opgave i deres egne weblogs. På den måde kan eleverne bruge sine egne weblogs som porteføljer mens de gør underviseren opmærksom på at de har svaret på opgaven.

Plug-ins

I mange tilfælde er der behov for funktioner som standardudgaverne af de forskellige weblog-applikationer ikke tilbyder. Der er for eksempel ikke taget højde for at brugere af en webloggen vil have mulighed for at automatisere visning af aktiekurser på webloggen, mens andre for eksempel ønsker mulighed for at understøtte trådstrukturer i kommentarfunktionen. I forhold til det enkelte undervisningsforløb kan der således også være nødvendigt at tilføje webloggen yderligere funktioner for at kunne bruge webloggen optimalt. Til alt held betyder kombinationen af open source og en meget stor udbredelse at brugersamfundene omkring de enkelte weblogapplikationer, at der for eksempel til Movable Type og Drupal allerede er udviklet en stor mængde udvidelsesprogrammer – plug-ins – for præcis at efterkomme dette eller hint behov. Det er ofte enkeltpersoner der udvikler de forskellige udvidelser, der distribueres under samme open source betingelser som den aktuelle weblogapplikation.

---

³⁹ Det er ikke alle weblogsystemer der understøtter trackback; for at et trackback skal fungere, skal begge weblog-applikationer understøtte trackbackfunktionen. For yderligere dokumentation og diskussion af trackback-funktionen se (Trott & Trott 2003)

Et aktuelt eksempel på et opstået behov for udvidelsesprogrammer er fremkomsten af såkaldte spam-bots⁴¹ der misbruger webloggens åbne kommentarfelter til at poste reklamer for alt fra væksthormoner til viagra og internetporno – en foreteelse der ikke er specielt vedkommende for undervisning eller givende for brugernes tillid til applikationerne. Derfor er plugins der forhindrer disse reklameprogrammer at misbruge kommentarfelterne blevet udviklet.

---

⁴⁰ Anvisninger for brug af trackback findes på siden <http://theredkitchen.net/guest.html>

⁴¹ En spam-bot er et lille program der systematisk gennemsøger internetsider for åbne kommentarfelter eller emailadresser.

WEBLOGS I UNDERVISNINGEN

Webloggens interaktive og sociale natur er en egenskab der har fået mange til at se et undervisningsmæssigt potentiale i deres brug; en google-søgning indenfor .edu-domæner på 'weblogs' og 'education' gav den 21. november 2003 over 7.500 resultater.⁴² Området er præget af pionerånd og begejstring, men litteraturen er på grund af fænomenets relativt korte eksistens sparsom. Den bedste litteratur *om* weblogs i undervisningen finder man således *på* weblogs der beskæftiger sig med undervisning. Educational Bloggers Network (eBN) er en af de mere organiserede tiltag inden for weblogs i undervisningen. På deres hjemmeside (en weblog) beskriver netværket sig således:

eBN is a collaborative of teachers and organizations using weblogs in education. Its purpose is to help its members, kindergarten through university, to access and use weblog technology for the teaching of writing and reading across the disciplines. The network provides a forum for educational professionals who use weblogs, an array of opportunities for teachers to continue their professional growth, and a framework for cooperation to deal with issues that affect the integration of weblog and other digital technologies into teaching and learning.
(2003)⁴³

eBN begrundet altså i høj grad deres brug af webloggen ud fra det grundlag at brugen af skriftlig kommunikation i sig selv kan have en læringsmæssig værdi. At den tekstbundne dialog og sagsfremstilling tilbyder de studerende et 'potentielt refleksivt læringsrum' (Dircknick-Holmfeld 2002) – er en tanke som sandsynligvis er hentet fra blandt andet den procesorienterede skrivepædagogik, hvor skrivning som sproglig aktivitet fremhæves som et særlig vigtigt læringsredskab (Krogh, 1994). 'Writing across the disciplines/curriculum' er den amerikansk/engelske betegnelse for den videreudvikling af skrivepædagogikken der netop fokuserer på skrivningen som læringsrum.

En anden anerkendt webside inden for weblogs-i-undervisning er Weblogg-Ed, der redigeres af Will Richardson, leder af Hunterdon Central Regional High Schools

---

⁴² Bilag 5 viser et print af de øverste søgeresultater fra pågældende dag. Samme søgning med entalsformen 'weblog' gav over 10.000 resultater.

⁴³ Lokal side: <http://www.ebn.weblogger.com/about>

afdeling for teknologi i undervisning⁴⁴. Her er hans opfattelse af hvad weblogs har at byde på:

In a broad sense, the advent of easy-to-use web publishing tools like Web logs has effectively lowered the technology barrier, allowing teachers and students to take full advantage of the promise of the Internet. Features like integrated tools for discussion and feedback, automatic archiving of materials, and content syndication establish weblogs as ideal spaces for the presentation and discussion of knowledge and information. The open, flexible nature of weblogs encourages dialogues among many participants; many faculty Web log users, or "bloggers," have invited professionals and mentors from around the world to participate in their classes via their Web logs. In the hands of creative teachers, Web logs can enable students to connect their classroom experience to the "real world." This has had an extremely positive effect on the students, who quickly realize that they are writing for or having a dialogue with a community larger than the teacher or the class.

(Richardson 2003)⁴⁵

Den studerende bruger således webloggen som et modelpublikum for sine tanker og ansføres dermed til at reflektere over den kommunikation han/hun står for. Peter Elbow og Pat Belanoff har i en skivedidaktisk ramme beskrevet at det at dele sin tekst med andre i sig selv kan have en erkendelsesmæssig effekt, uanset hvor mange der end måtte læse det skrevne – endog komme med feedback på det (Elbow & Belanoff 1989). Ideen er at man hele tiden reflekterer over sin tekst i forventningen til at andre har adgang til at læse det man har skrevet. Jeg vender tilbage til dette i afsnittet 'Responsgupper og virtuelt samarbejde' på side 46.

Desuden er der mange paralleller mellem den aktivitet der ligger i at skrive til en weblog og den måde man researcher på. Webloggerens aktivitet kan opfattes som en filtrering af en stor mængde information ud fra hvilken de mest interessante elementer vælges ud og præsenteres, fulgt af kommentarer der forklarer og analyserer den valgte information (Mortensen & Walker 2003). Når webloggen bruges på denne måde, ses tydelige paralleller til elementer i skivedidaktikkens inventiofase – for eksempel førskrivning, freewriting og journalføring (Connors & Glenn 1995). Mere om dette i afsnittet 'Logbøger' på side 57.

---

⁴⁴ – på engelsk: Instructional Technology.

⁴⁵ Lokal side, Weblogg-eds FAQ: [http://www.weblogg-ed.com/stories/storyReader\\$414](http://www.weblogg-ed.com/stories/storyReader$414)

Webloggens funktion er i denne sammenhæng ikke så revolutionerende hvad angår ligheden med private journaler eller logbøger. Det er mere bevidstheden om at de tanker teksten repræsenterer er tilgængelige for andre, der gør at man i højere grad formidler sine egne noter og dermed tilføjer en ekstra bearbejdningsdimension. I forhold til aktiviteten med at hyperlinke og henvise til andre ressourcer, steder og kilder kan studerende der bruger weblogs måske bedre forstå den lange akademiske tradition der er med at henvise til kilder.

On the surface, weblogs seem like popular rather than academic non-fiction in that references are random and range from linking through written descriptions to casual mentions of sources. They however frequently refer as explicitly as do academic texts, though more simply by linking to a book's page at Amazon or to the web page referred to.

(Mortensen & Walker2003)

De fleste weblogs hyperlinker flittigt, hvilket i en undervisningssammenhæng kan danne grundlag for mange givende meta-diskussioner om hvornår og hvordan man henviser til andre kilder – forhåbentlig med en positiv effekt på de studerendes eget arbejde med tekster af akademisk karakter.

Mange undervisere er begyndt at bruge weblogs i deres undervisning, enten som digitale opslagstavler eller som supplement til klasserumsdialogen. De fleste er dog enige om at det er webloggens interaktive egenskaber samt brugervenlighed og lave tekniske barrierer der indbyder til en implementering i undervisningsforløb. For yderligere diskussion af webloggen som undervisningsredskab se eksempelvis (Nelson & Fernheimer 2003),(Lohnes 2003) og (Johnston 2002). De tre artikler lægger vægt på at webloggen er uafhængig af platforme – de kan tilgås fra en hvilken som helst internetforbundet computer med en hvilken som helst browser. Websider har længe været en mulighed, men få undervisere har brugt denne form, fordi arbejdet med at designe og vedligeholde konventionelle websider simpelthen er for besværligt. For både undervisere og studerende kan det at skulle skabe en webside fra bunden til brug i undervisningen, sammenlignes med at skulle fremstille papiret før der skrives på det (Johnston2002). Weblogs giver derimod de studerende mulighed for enkelt at oprette elektroniske porteføljer med et relativt lavt ressourceforbrug fra underviserens side; de studerende skal ikke undervises i web-redigeringsværktøjer for at kunne oprette og vedligeholde deres egne weblogs. Samtidig faciliterer webloggen kollaborativ læring fordi de studerende i vid ud-

strækning engagerer sig i hinandens digitale produkter. For mange bliver det at skrive til en weblog en lystbetonet aktivitet mere end en faglig pligt (Lohnes2003). En anden generel fordel ved webloggen er at de studerende kan lære meget bare ved at se hvordan andre studerende har forstået og formidlet undervisningsmateriale på deres egne weblogs. 'Peer-reading' kan på den måde være et værdifuldt supplement til undervisningen, idet erkendelse ofte opstår i spændingsfeltet mellem deres egen forståelse og den fortolkning deres medstuderende er kommet frem til (Johnston2002).

Der er derfor også gode læringsmæssige perspektiver i at studerende på tværs af årgange kan tilgå materialer, noter og produkter som via webloggens arkiv- og kategorifunktioner vil være let tilgængelige. "Principielt skaber det også bedre betingelser for, at de enkelte årgange kan bygge videre på hinandens studie- og læreprocesser frem for at starte forfra hver gang." (Dircknick-Holmfeldt2002) At læringsmiljøets frie adgang til informationer kan udgøre en risiko for at overbelaste de studerende med for megen 'ikke-nødvendig' information, imødegår Dircknick-Holmfeldt ved at efterlyse "gode værktøjer til at håndtere information, et gennemsigtigt og fleksibelt design, der kan tilpasses til den enkeltes grad af involvering, og [endelig] at deltagerne faktisk lærer metoder til at navigere i og håndtere det virtuelle univers." (Dircknick-Holmfeldt, sammesteds).

En yderligere mulighed er at ældre studerende kan fungere som 'coaches' eller vejledere for yngre årgange/studerende som et led i deres egen undervisning – dette samarbejde kan oven i købet relativt let etableres mellem skoler og institutioner der normalt er adskilt af geografiske eller sociale afstande.

Det sociale rum udvides

Det udvidede rum for interaktion de studerende imellem kan dels virke forstærkende på de studerendes følelse af fællesskab og dels gøre at den faglige dialog spredes ud over et større tidsrum, hvilket ansporer de studerende til hyppigere at reflektere i en direkte faglig kontekst. Dette bygger naturligvis på mine indledende grundtanker om at de studerende har god og uhindret adgang til internettet i deres hverdag.

Webloggen inviterer ligeledes andre mennesker til at komme med deres spontane tanker, spørgsmål eller fakta i forhold til tankerne i det aktuelle indlæg. Når weblogs for eksempel bruges som redskab i undervisningen, vil eleverne nødven-

digvis bruge mere tid på at forholde sig til hinandens tanker idet webloggen bringer deres faglige interaktionssfærer ud fra skolen og ind i hjemmene. Der er selvfølgelig nogle forbehold i denne sammenhæng; jeg har allerede berørt konsekvenserne af samfundstendensen med at flytte arbejdspladsen hjem til den enkelte. Problematikken er 2-sidet: en positiv vurdering er at elevernes sociale relationer får en ekstra sfære at forankre sig i, og at de studerende har en større mulighed for at 'flekse', mens man gennem en forbeholden optik kan se mange problemer i at de studerende/arbejdende aldrig har fri.

Ovenfor er nævnt en del argumenter for og perspektiver i brugen af weblogs i undervisningen. Jeg vil afslutte dette afsnit med et konkret eksempel fra Bergens Universitet i Norge. Her udbød sektionen for humanistisk informatik i foråret 2003 et kursus i webdesign og webæstetik, hvor brugen af weblogs var en integreret del af undervisningen.

Case – HUIN105: Webdesign og webestetikk

Figur: Webdesign og estetikk

Dette undervisningsforløb blev planlagt og gennemført af Jill Walker, en af de ledende forskere inden for weblogs i undervisningsbrug. Hun har desuden bidraget med definitionen af 'weblog' i *'the Routledge Encyclopedia of Narrative Theory'* som udgives i 2005 (Walker 2003a).

Dette undervisningsforløb bestod hovedsagelig af forelæsninger og øvelsetimer, og aktivitet omkring underviserens og de studerendes weblogs; de studerende blev bedømt dels på forskellige gruppearbejder og dels på grundlag af en weblog. Underviserens weblog fungerede som hovedside for hele kurset og indeholdt links til de weblogs de studerende på kurset brugte (27 studerende). Underviserwebloggen blev desuden brugt til at poste forskellige praktiske oplysninger, forelæsningsnoter, generelle henvisninger til litteratur og andet af interesse – alt i alt fungerede underviserens weblog som en parallel til den almindelige klasserumsdialog, bortset fra at de studerende her kunne stille spørgsmål (og få svar) på alle tider af døgnet. Siden er

stadig aktiv⁴⁶ og man kan se at den generelle sprog tone her er uformel og at der kommenteres flittigt på indlæggene.

Et indlæg fra underviseren hvor den tone nogle af de studerende har brugt i deres indlæg, viser hvordan webloggen kan bruges som rum for metadiskussion af sprogbrugen på indlæggene. De kritiserede studerende svarer igen i kommentarer til indlægget og begrundet valget af tone i de kritiserede indlæg⁴⁷.

Undervisningen var baseret på øvelsestimer og forelæsninger, men stillede krav til de studerende om at bruge webloggen dels som refleksionsrum og dels som formidlende redskab af deres fag:

En weblogg er et personlig nettsted som oppdateres regelmessig med korte poster. Dere skal bruke bloggene deres som dagbok for egen læring, som publikasjonssted, som diskusjonsarena og som et sted hvor dere kan eksperimentere med mediet. Weblogger er en sjanger som har vokst fram på nettet og som bruker linker og nettverket aktivt. Som med de fleste andre akademiske tekster er den tenkte målgruppen interesserte lesere som ikke nødvendigvis har stor kjennskap til emnet du skriver om.

(Walker 2003b)⁴⁸

På de studerendes egne weblogs postes indlæg i forbindelse med undervisningen, kommentarerer til indlæg på andre studerendes weblogs og generelle tanker og spørgsmål. Aktiviteten på webloggen afspejler således både personlige og faglige facetter af de studerende der i andre tilfælde aldrig ville blive delt med deres medstuderende.

De studerende blev ved kurssets afslutning blandt andet bedømt på et udvalg af deres weblog-indlæg, som de selv samlede i en bedømmelsesportefølje. Kravene til længde, indhold og typer af de valgte indlæg skulle sikre at de studerende interagerede med hinanden via deres respektive weblogs; det forventedes at de studerende postede mindst 2-3 indlæg om ugen på deres egne weblogs. Desuden var det et krav at flertallet af indlæg indeholdt hyperlinks til andre steder, at de studerende henviste til og citerede kilder korrekt, samt at sprog og grammatik var af god kvalitet.⁴⁹

---

⁴⁶ <http://huminf.uib.no/huin105/2003/>

⁴⁷ Lokal side:

http://huminf.uib.no/huin105/2003/arkiv/gode_poster/flamming_og_personangrep.html

⁴⁸ Lokal side: http://huminf.uib.no/huin105/2003/HUIN105_evalueringskriter.htm, 'Krav til bloggen'

⁴⁹ Sammesteds.

De studerende blev på den måde 'hjulpet' til at skabe et netværk de forskellige weblogs imellem, hvilket Walker i et indlæg på sin egen weblog beskriver som et vigtigt delmål med undervisningsformen:

Bringing network literacy to the classroom means jolting students out of the conventional individualistic, closed writing of essays only ever seen by your professor.

(Walker 2003c)

Denne case er efter min mening et godt eksempel på et velfungerende undervisningsforløb, hvor underviseren har inddraget weblogs som et centralt medium for de studerendes læringsproces og sociale interaktion. Som afslutning på denne korte case vil jeg påpege at selv om kurset HUIN:105 ifølge læseplanen sluttede i maj 2003, fortsætter cirka halvdelen af de studerende fortsætter med at bruge deres weblogs efter afslutningen af kurset (Walker, sammesteds).

De fleste af de studerendes weblogs er veldesignede, men kan udseendemæssigt ikke tages som repræsentanter for den 'almindelige weblog'.⁵⁰ Her skal det dog siges at de studerende på dette kursus sandsynligvis vil opfatte den teknologiske barriere i forhold til at bruge webloggen meget lav qua deres interesse i kursets faglige indhold. I forhold til den generelle brug af weblogs, er det da også forventeligt at jo mere fortrolig den enkelte er med internettet, jo hurtigere nye teknologier adopteres (Mortensen & Walker2003). Dog vil jeg med henvisning til de tidligere beskrevne paralleller mellem e-mail, tekstbehandlingsprogrammer, chat og weblogs, vove at antage at den opfattede teknologiske barriere overfor at bruge weblogs inden for de næste par år vil være at sammenligne med at oprette en e-mail adresse på for eksempel www.hotmail.com.

---

⁵⁰ Kursusbeskrivelsen nævner også at de studerende udover at udtrykke sig sprogligt, skal vise at de kan bruge webloggen som visuelt medie i forhold til design, farvevalg, skrifttyper etc.
Lokal side: http://huminf.uib.no/huin105/2003/HUIN105_evalueringskriter.htm, 'Krav til bloggen'

WEBLOGS SOM SKRIVEDIDAKTISK PLATFORM

Dette afsnit giver en kommenteret gennemgang af afhandlingens vigtigste dele og fremhæver de kommende afsnit.

Med ovenstående generelle og uddannelsesspecifikke introduktioner til weblogs på plads, går jeg nu videre til denne afhandlings hovedfokus: weblogs som redskab i skriveundervisningen.

Jeg vil i dette afsnit holde udvalgte elementer af skrivedidaktikken op mod brugen af weblogs og diskutere hvordan og hvorvidt webloggen supplerer de enkelte områder hensigtsmæssigt.

Jeg skal ikke lægge skjul på at jeg allerede da jeg forberedte undervisningsforløbet i forbindelse med /skriv, havde øjnet mange muligheder i at udvide rammerne for feedbackprocesser i skriveundervisningen, samt de muligheder for samarbejde omkring tekstproduktion det gav. Samarbejdsformer som **coaching, lærer-/elevkonferencer og workshops** er tidligere blevet implementeret i forskellige digitale undervisningsforløb; rapporter fra CSCL-forløb (Sorensen2002), (Cheesham & Jallo 1999) og mit eget undervisningsforløb (Heick 2003), er eksempler på dette.

Ud fra den betragtning at arbejde i **responsgrupper** både går ud på at responsgruppen skal give feedback til den enkelte og på at den enkelte har et **modelpublikum** at skrive til, må former for **feedback, kritik og revision af tekster** i en skrivedidaktisk digital ramme og de **begrænsninger** der ligger i dette nødvendigvis også diskuteres. Desuden må **underviserrollen** i virtuelle skriveforløb også revurderes i forhold til de ændrede krav til fleksibilitet og planlægning, som internetbaseret undervisning stiller.

Som en naturlig forlængelse af, at webloggen udgør en central samling af tekster med en indbygget mulighed for feedback, kommer også at webloggen kan bruges som **portefølje** for den enkeltes arbejde med tekstproduktion. En digital portefølje kan såvel som traditionelle porteføljer både indeholde udkast og forskellige produkter, men giver den fordel at adgangen til porteføljen bliver meget fleksibel for både responsgrupper og undervisere. Dog er det nødvendigt her også at være opmærksom

på den enkelte studerendes opfattelse af internettets relative offentlighed – både i forhold til en afbalanceret brug af de **audience- og constraint**-aspekter webloggen indeholder, og i relation til problemstillinger som for eksempel utryghed ved at publicere tekster til internettet. Webloggen som offentligt rum samt arbejdet med webloggen som portefølje kan sandsynligvis give den studerende en oplevelse af større **mening med tekstproduktionen** fordi resultatet er blivende, tilgængeligt og dermed en del af en langstrakt proces. Desuden kan den studerendes følelse af **ejer-skab over** teksten påvirkes idet den studerende på webloggen har mulighed for at udtrykke **en digital personlighed** gennem tekst skrevet i både faglig og privat sammenhæng. Publikation af private tanker kan anspore en mere **spontan og mundtlig brug af skriftsproget** – kvaliteter der ofte efterspørges i formidlingen af fagligt materiale (Kock 1990b); desuden kan den spontane tilgang til skriften også bruges i forskellige skrivepædagogiske teknikker.

Det er muligt at webloggen som en personlig udtryksform med samhørighedsskabende kvaliteter og potentiale for meningsskabende arbejdsprocesser kan påvirke de studerendes **motivation og engagement** i undervisningen.

Der er dog nogle overvejelser i den konkrete brug af webloggen i forhold til tekstproduktionen idet der tilsyneladende er forskellige 'immanente opfordringer' til tekstlængde i de forskellige brugergrænseflader. Derfor er det vigtigt at diskutere hvordan samspillet mellem **tekstlængder og webloggen** påvirker både læseren og tekstproducenten.

Konferencer, Workshops og Coaching

Der er i den skivedidaktiske litteratur beskrivelser af forskellige former for feedbackgivning. Jeg vil her kort beskrive de mest almindelige lærerstyrede grupperinger:

I daglig tale bruges ordet 'konference' om et større antal mennesker samlet om et givent emne, men når der tales om konferencer i en skivedidaktisk kontekst, henvises der til møder mellem den enkelte studerende og underviseren. Her gennemgås og diskuteres den studerendes tekster med henblik på skriveproces og fremtidige mål (Connors & Glenn1995). Konferencen kan inkludere flere studerende som lytter med på den kritik underviseren giver den enkelte; denne model kaldes 'masterclass' og har udover at hjælpe den enkelte studerende også til formål at give de øvrige

studerende "...mulighed for at tage ved lære af alle de anvisninger, råd og forbedringsforslag mesteren giver den enkelte." (Hegelund 2000)

Føjes flere studerende til feedbacksessionerne, kaldes formen workshop. Her gennemgås udvalgte tekster i et større forum hvor mange kan komme med feedback på teksterne – de studerende kan her få en oplevelse af at dele sin tekst med et større publikum. Antallet af deltagere i workshops kan variere fra 3-4 studerende og op til hele klasser; workshop-formen kan ses som en forløber for responsgruppens arbejdsform (Connors & Glenn 1995).⁵¹

De ovennævnte former for kritikgivning foregår traditionelt ansigt-til-ansigt, men kommunikation over internettet trænger i stigende omfang ind i de forskellige feedback-former. For eksempel kan man se en e-mail-dialog som en form for lærer/elev-konference, mens brugen af internetbaserede konferencesystemer har mange paralleller til masterclasses, konferencer med flere studerende og workshops. Organiseringen er ens både i de fysiske og i de internetbaserede konferencer – der kan på samme måde som i fysiske konferencer og workshops etableres regler for hvem der har 'taleretten' i det enkelte forum. Den mest markante forskel mellem den fysiske situation og den virtuelle mødeform, er at asynkroniteten i den virtuelle dialog gør at deltagerne i ro og mag kan bearbejde den kritik de modtager.

Webloggens egenskaber minder meget om konferencesystemernes, bortset fra at tekster og kommentarer på webloggen ofte ligger offentligt tilgængeligt. Webloggens kommentarfunktion kan derfor ses som en digital pendant til de asynkrone dialogfunktioner konferencer og workshops har – både fysiske og internetbaserede. Fordelene ved den asynkrone dialog er, at man kan føre en relativt lang og reflekteret dialog i forbindelse med den specifikke tekst. Den asynkrone dialogform tillader både kritikgiver og -modtager at reflektere over det der skal siges – dette gælder naturligvis for både weblogs, konferencesystemer og andre asynkrone medier som for eksempel e-mail. Ser man på den gradvise forøgelse af antallet af deltagere i de ovennævnte former, kan man ligeledes på webloggen ret præcist kontrollere størrelsen af sit publikum, hvilket kan være en hjælp i startfasen af skriveundervisning med kritikgivning.⁵² Connors & Glenn har sandsynligvis ikke haft skriveundervis-

---

⁵¹ Dette vender jeg tilbage til i afsnittet: 'Responsgrupper og virtuelt samarbejde' på side 46.

⁵² I afsnittet 'Psykologiske aspekter' på side 63 diskuterer jeg det at publicere til internettet, samt forskellige former for adgangsbegrænsning til de studerendes elektroniske tekster.

ning via weblogs eller CSCL-teorier i baghovedet i deres overvejelser om brugen af 'student conferences', men nedenstående citat kunne lige så godt komme fra en beskrivelse af digitale konferencesystemers egenskaber:

Using a regular conference system means your teaching will be more interactive than presentational, and your student's learning will be more collaborative and active. If students view writing as a complex, long-term, interactive process of prewriting, drafting and receiving feedback, revising, and so forth, they will seek responses from you and one another.

(Connors & Glenn1995).

Ved at bruge webloggen som rum for interaktion mellem lærer og elev, opfordrer man således de studerende til at deltage i feedbackgivningen på lige fod med underviseren. Man kunne forestille sig at underviseren som udgangspunkt er aktiv i kritikgivningen for på den måde sammen med de studerende at skabe eksempler på hvordan kritikken kan se ud – "Vejlederens topik for genren illustreres nemlig når han applicerer den på de studerendes tekster" (Hegelund2000). De studerende får større udbytte af denne form "hvis undervisningen er centreret om løsning af konkrete problemer, hvis de studerende selv får lov til at være aktive, og hvis underviseren evaluerer de studerendes præstationer explicit.[sic!]" (sammesteds).

Efterhånden trækker underviseren sig tilbage og de studerende træder frem som primære kritikgivere.⁵³ Når de studerende er blevet trygge ved kritikformen, kan underviseren vurdere hvilken grad af underviser-tilstedeværelse de studerende behøver for at få det optimale udbytte fra læringsforløbet. I denne sammenhæng kan der også trækkes en parallel til Lave og Wengers teori om praksisfællesskaber og den måde fællesskabernes medlemmer opnår kompetencer på (Lave & Wenger 2003). De studerendes gradvist øgende deltagelse i kritikgivningen kan ses som et eksempel på den bevægelse fra 'legitim perifær deltagelse' til 'fuld deltagelse' i kritikprocessen. Inspirationen til denne parallel er hentet fra Dirknick-Holmfeldts og Sorensens (begge 2002) overvejelser om praksisfællesskabernes betydning for læreprocesser i CSCL-forløb.

Hvis underviserens ressourcer som faglig og tekstmæssig dialogpartner ikke tidsmæssigt rækker til at man kan mødes med alle studerende, er næste trin at etablere reelle skrivegrupper. Skrivegruppernes relative uafhængighed af underviseren skal

---

⁵³ Mere om 'Underviserrollen' på side 45.

ideelt set skal anspore de studerende til at tage ansvar for deres egen skriveproces (Connors & Glenn 1995).

Underviserrollen

Når underviseren i den moderne skrivepædagogik via skrivegrupper lader de studerende overtage underviser-/vejlederrollen i forhold til hinanden, træder samme underviser i baggrunden i forhold til eleverne, hvilket gør at underviserens funktion ændres en smule. De studerende har stadig brug for en autoritet at henvende sig til, men i et forløb med skrivegrupper vil læreren i højere grad blive brugt som ekstern ressource når eleverne har brug for det. I forhold til klasserumsundervisning hvor underviseren er den centrale vidensressource – 'the sage on the stage', har underviseren i kollaborative arbejdsformer (som for eksempel responsgruppen) mere rolle som planlægger og konsulent – 'the guide on the side'. De fyndige engelske termer er hentet fra Mazzolini & Maddison (2002), der har gennemført en række studier af effekten af lærertilstedeværelsen i online diskussionsfora. Det viser sig at der er en klar tendens til at indlæg og diskussionstråde på tværs af fora og emner bliver kortere jo mere aktivt underviseren deltager i diskussionerne. Man kan ikke måle kvaliteten af en diskussion ud fra parametre som ordrigthed eller længde, men i mine øjne kan de beskrevne forskelle tolkes som et udtryk for at underviserens indlæg i diskussionerne på grund af dennes autoritet opfattes som konkluderende og dermed tegn til at afslutte diskussionen. Ud fra den tolkning ville man som underviser bevidst kunne påvirke diskussionerne ved enten at invitere til videre diskussion eller konkludere på diskussionen for at få den afsluttet. En anden tolkning kunne være at de studerende justerer graden af formalitet i diskussionerne alt efter hvor tilstedeværende underviseren er – præcis som i det fysiske klasseværelse hvor dialogen ofte er mere ubunden i underviserens fravær.

Tilbagtrukken eller deltagende rolle?

I den distribuerede undervisning med virtuelle arbejdsgrupper angiver flere tekster som før nævnt, at underviseren ofte antager en rolle som facilitator og moderator af arbejdsprocesser når de studerende organiseres i samarbejdende grupper. Den faciliterende rolle opstår ud fra tilrettelæggelsen af undervisningsforløbet, hvor det er underviserens materiale der er udgangspunkt for arbejdet, mens underviseren senere i

processen går ind og sparrer arbejdsgruppen på processer og produkter såfremt der er behov for det. Underviseren kan med en tilbagetrukket rolle dække et relativt stort antal studerende ved at screene arbejdets forløb i de enkelte grupper.

En anden model er at underviseren deltager i processerne på lige fod med de studerende og dermed går mere aktivt ind i at påvirke proces og produkt. Fordelen er her at de studerende er i meget tæt kontakt med underviseren og på den måde gennem dialog kan få adgang til det reservoir af viden som underviseren ikke på forhånd har ekspliciteret for de studerende. Et problem er dog her det tidsmæssige aspekt, idet den deltagende underviser vil få et relativt stort tidsforbrug per studerende. Dette blev demonstreret da jeg valgte den deltagende rolle i /skriv-forløbet; selvom der kun var 3 deltagere fik jeg en klar fornemmelse af at arbejdspresset hurtigt kunne eskalere medmindre der blev etableret nogle retningslinjer for hvor ofte og på hvor meget skriveundervisningens deltagere kunne forvente feedback.

Responsgrupper og virtuelt samarbejde

Med udviklingen inden for skriveundervisningen er de studerendes arbejde i skrivegrupper i høj grad kommet på dagsordenen. Skrivegrupper bruges indenfor skrivepædagogikken til at give de studerende en tættere/mere intens feedback på deres produkter. Skrivegrupperne arbejder som sagt efter samme principper som konferencer og workshops, men underviseren får i højere grad funktion som konsulent på skrivegruppens arbejdsproces. Skrivegruppernes organisation og funktion afhænger af mange faktorer – for eksempel størrelse, mødefrekvens og eksisterende relationer. Ens for alle er dog at det er respons fra gruppens medlemmer der er bestemmende for det udbytte de enkelte medlemmer får. Samarbejdet i responsgrupper, uanset om det er på internettet eller i traditionelle rammer, afhænger derfor i høj grad af deltagernes oplevelse af gensidigt engagement; meget få vil være interesserede i gentagne gange at læse andres halvfærdige udkast, medmindre man kan forvente det samme fra dem.

De grundlæggende læringsteoretiske overvejelser i forhold til brugen af skrivegrupper, er dels at responsgruppen giver det enkelte medlem af gruppen et modelpublikum, som teksten kan afvejes i forhold til (Elbow & Belanoff 1989), dels at de studerende fungerer som praksis- og proceseksempler for hinanden (Murray 1985), og dels kan de gensidige feedback- og kritikgivningsprocesser hjælpe de skrivende

til at udtrykke og forstærke deres egen teoretiske tilgang til skrivningen. Ved at formulere kritik på tekster bevidstgør man teori og erkendelser man bruger i sin egen tekstproduktion, mens man ved at efterleve kritikken får mulighed for at optage andres vejledning, som så igen kan udtrykkes, erkendes af andre studerende og forstærkes gennem kritikgivning. (Kock 1990a). I enhver feedbackproces er det at dele sin tekst med andre et væsentligt element – men for at kunne modtage feedback er den studerende også nødt til at give plads til at den kan blive ytret; hvis den studerende hele tiden taler om eller forsværer sin egen tekst i stedet for at lade andre komme til orde, har feedbacken svært ved at komme frem. Ser man på dette forhold i forhold til webloggen, gør den asynkrone dialog at den studerende nødvendigvis modtager hele kritikken før det er muligt at svare på den.

Responsgruppens medlemmer har god tid til at give feedback, og den skriftlige feedbackform gør det lettere såvel at afgive som at modtage og indarbejde den givne kritik. Stadig flere interesserer sig for brugen af elektronisk feedback i skriveundervisningen – Tannacito (2001) henter eksempler fra både litteratur og egen empiri der viser studerendes positive vurdering af den skriftlige elektroniske feedback. Den positive vurdering hviler i høj grad på det virtuelle rums asynkrone muligheder; det er lettere at forholde sig til og reflektere over feedback, når man har god tid til de enkelte kritikpunkter. Desuden er de studerende glade for at kunne give feedback uden nødvendigvis at skulle stå ansigt til ansigt med den man giver kritik til. Tannacito refererer et par af sine studerendes beskrivelser af den skriftlige elektroniske feedbacks fordele i forhold til den mundtlige kritik:

I depend on the printout of the response session when I revise. If I didn't have it in front of me, I would forget half of what was said about my draft.

og

After a brief time when our thoughts are clear, we can read again our peers' comments in their exact words, not the words that we have written from a verbal evaluation. Sometimes what people say and what we hear are two different things.

(Tannacito 2001)

Den skriftlige feedback fra flere medlemmer af responsgruppen kan let koordineres idet den allerede givne kritik jo ligger som kommentarer bundet til den aktuelle tekst – man undgår derved alt for megen redundans i kritikken. Desuden har de studerende en god mulighed for at se hvordan andre giver kritik, og dermed også en

mulighed for at forholde sig til kritikken på et metaplan, eventuelt ansporet af underviseren.

Det er i høj grad praksisdimensionen i skrivegruppens samarbejde, der er med til at udvikle de studerende som tekstproducenter og kritikere; de udvikler en erfaring i at analysere/dekonstruere og rådgive om videre forløb med tekster som de senere kan bruge i deres egen videre tekstproduktion (Connors & Glenn 1995). Desuden gør responsgruppernes størrelse at deltagerne får tilbagemeldinger på sine tekster fra forskellige personer (Krogh 1994).

Indtil videre er den mest almindelige form for skrivegruppeaktivitet fysiske møder kombineret med distribution af tekst til gruppens medlemmer. Medlemmerne læser og kommenterer teksterne, hvorefter alle mødes for at udveksle kritik. Den skriftlige og mundtlige feedback som arbejdsformen afføder, bruges i det videre arbejde med teksterne. I de tilfælde hvor skrivegruppens deltagere bor relativt tæt på hinanden eller har et fælles fysisk mødested (for eksempel uddannelsesinstitutionen), er denne form god. For de skrivegrupper hvor deltagerne enten bor langt fra hinanden eller har svært ved at koordinere møder, vil et nærliggende valg i dag være at samarbejde i en weblog hvor gruppens medlemmer og undervisere uafhængigt af tid, rum kan arbejde sammen ved at udveksle ideer, erfaringer, dokumenter og anden information.

Feedback i en virtuel ramme

Skriftlig feedback som kommentarer i en tekst er en af de vigtigste redskaber i revision og redigering af tekster; den konventionelle metode er lavteknologisk og kræver udelukkende en kuglepen og et print af det skrevne. Metoden har på grund af sin centrale betydning for skriveprocessen været objekt for mange diskussioner og omfattende forskning; flere teoretikere påpeger at kommentarernes placering og længde i forhold til det skrevne har stor betydning for den måde modtageren opfatter hele kritikken på (se for eksempel Sommers, 1982; Flower, 1986; Connors&Glenn, 1995). Der tales grundlæggende om 3 former for kommentarer:

- slutkommentarer. Generelle bemærkninger om teksten som helhed, fokus på rød tråd, indhold og målgruppe.

- Margenkommentarer. Fokus på det enkelte afsnit og argumentstrukturer. Ofte udtrykkes ønske om uddybning af påstande, inddragelse af præmisser og lignende.
- Interlineære kommentarer. Bruges i vid udstrækning til lokal revision, korrektur og layout.⁵⁴

Kommentarer som retter sig mod helt konkrete fejl og mangler kan resultere i at en given tekst opfattes mere færdig end den egentlig er, og kan flytte fokus fra behovet for globale ændringer, mens globale kommentarer i højere grad ansporer den skrivende til strukturelle overvejelser og dybere revision (Sommers 1982).

Når kommentarfunktionen skal overføres til brug på webloggen, står det hurtigt klart at der er en del forbehold og overvejelser der skal gøres omkring funktion og brug af kommentarer her; webloggens kommentarfunktion gør det er ikke muligt at bruge andet end slutkommentarer. I konventionelt arbejdende responsgrupper bliver feedback kommunikeret til modtageren mundtligt, via kommentarer i selve teksten eller som en samlet kritik på et selvstændigt papir, men selv om webloggen er fleksibel på mange områder, er det (endnu) ikke muligt at kommentere weblogteksterne i margenen eller mellem linierne. Hvis det for eksempel drejer sig om tekstnære, lokale kommentarer kan deres placering under den aktuelle tekst, gøre at de opfattes som løsrevne.

Der eksisterer flere forskellige internetbaserede services der giver mulighed for lokal kommentering i tekster, men ingen af dem lever efter min mening op til en brugervenlighedsstandard der gør dem egnede til undervisningsbrug.⁵⁵

Sammenligner man den feedback-strategi jeg foreslår til webloggen med den konventionelle skriftlige feedback, kan det være et problem at kritikken på webloggen ikke er 'massiv'. Med det mener jeg at webloggens kommentarfunktion og design lægger op til en inkrementel feedbackgivning; kommentarfeltet fylder ikke meget på skærbilledet og er placeret efter den tekst, man kommenterer. Afhængig af tekstens længde kan det altså være svært for kritikgiveren at danne sig et overblik over

---

⁵⁴ Hertil kommer den helt lokale markering af slåfejl etc, men da der ikke er så mange erkendelsesmæssige perspektiver i dette, er korrekturlæsningen henvist til denne fodnote.

⁵⁵ Jeg må dog her sige at jeg kort før denne afhandlings aflevering blev opmærksom på artiklen 'Annotation Technologies: A software and research review', (Wolfe 2002). Artiklen indeholder beskrivelser og vurderinger af redskaber for internetbaseret kollaborativ lokal kommentering jeg ikke kendte til, men desværre heller ikke har haft tid til at undersøge.

det læste.⁵⁶ Lokale kommentarer i en tekst bruges ofte som filterredskab under gennemlæsning; når teksten så skal have en global kritik gennemlæses noterne i teksten og kritikken summeres op og skrives ud. Modsat kan det også for modtageren af kritikken være svært at placere feedbacken i dens kontekst, eller fordøje hele kritikken samlet uden at skulle skimme teksten igennem for at finde det kommenterede sted. For at facilitere den lokale kommentering, kunne en løsningsmodel være at tildele weblogteksten linjenumre – præcis som man ofte gør det med udkast på almindeligt papir. Eventuelt kunne man skabe et bedre overblik over kommentarerne, gennem en konvention om at den enkelte kommentar kun indeholder et enkelt kritikpunkt som så kan tildeles grader af vigtighed. Det kunne gøres ved at kommentarfeltet indeholdt en funktion, der gav kritikgiveren mulighed for at give sin kommentar en 'relativ prioritering' på en skala fra for eksempel 1-5.

1	2	3	4	5
knap	knap	knap	knap	knap

Dette kan naturligvis også gøres manuelt, men ved at gøre webloggen 'opmærksom' på den relative prioritering, kan man give kritikmodtageren mulighed for at sortere kommentarerne automatisk, så de dele eller egenskaber ved teksten feedbacken udpeger som mest kritiske står øverst eller fremhæves.

I det undervisningsforløb der lå til grund for min skrivedidaktikopgave (Heick2003), gennemførtes revisioner af teksterne ud fra webloggens kommentarer og blev derefter postet igen med et versionsnummer. Dette havde den fordel at man kunne følge de enkelte teksters udvikling. Det, at alle udkast bliver liggende på webloggen, kan fungere som et pædagogisk redskab; 'kill your darlings'-tilgangen til tekster opblødes lidt, fordi teksterne ikke forkastes, men får lov til at leve videre i det oprindelige udkast, der qua sit permalink fortsætter med at være tilgængelige efter endt revision. Webloggen kan på den måde også fungere som katalog over 'darlings' til senere brug. Rent konkret opstod denne idé i brugen af webloggen i forbindelse med feedback på en tekst i skriveundervisningen:

---

⁵⁶ Det skal dog siges at kommentarfeltet, som så mange andre dele af webloggens udseende kan tilpasses de enkelte brugeres behov.

Eksempel på <http://arena.cc/skriv/archives/000061.html>:

Hej Michael,
snubler stadig over 2. afsnit, hvor tonen kan opfattes ironisk. Det gør at der er fare for at ironien smitter af på troværdigheden af resten af teksten, som fungerer fint lovprisende.

KH
Pål

Posted by: Pål Heick at July 10, 2003 11:25 AM

Jeg kan sagtens se, hvad du mener - er bare lidt øm over historien :-). Kunne f.eks. fjerne afsnittet, men... stakkels historie. Vil tænke over hvordan jeg kan lave afsnittet om på den gode måde.

kh M

Posted by: Michael at July 10, 2003 07:29 PM

Hej Michael,
jeg forstår din sårbarhed over teksten, men selv om du laver en 1.2 (eller sågar 2.0 :0) ligger 1.0 og 1.1 jo fast som de er på deres egne adresser.
Prøv at gøre vold på dig selv og eksperimentér med omskrivningskonceptet 'kill your darlings'...
"This does not mean that you should take a chainsaw to your loved ones, it means that you, in your writing, should cut to the chase and have the courage to get rid of the elements that you love so much yourself, but that don't really add anything to the whole - or, even worse, actually weaken it. Typical "darlings" would be clever turns of phrase, insignificant trivia, funny anecdotes that don't really relate to the question at hand etcetera."

Fundet på <http://www.everything2.com/index.pl?node=Kill%20Your%20Darlings>

Snakkes
på

Posted by: Pål Heick at July 14, 2003 10:56 AM

Kollaborativ revision af tekster

Indtil videre er kommentar- og feedbackfunktionen, som samtidig er det bærende element for responsgruppens samarbejde også den del af webloggens funktionalitet der i et skivedidaktisk perspektiv kunne forbedres mest. Ser man på de muligheder tekstbehandlingsprogrammet Word giver for kommentering og redigering, er der stor inspiration at hente til den fremtidige udvikling af weblogs som medium for kollaborativ revision af tekster. I mine øjne er det vigtigt at overveje hvordan man hensigtsmæssigt inddrager muligheden for at flere kan tilgå den samme tekst – her skal 'samme tekst' ikke forstås som samme indhold på forskellige kopier, men som et udtryk for at det vitterlig er de samme data man ændrer på. En analogi til revision af tekster på papir kunne være at flere medlemmer af den samme responsgruppe skiftedes til at kommentere i den samme kopi af en given tekst. Tankegangen om det at arbejde med samme tekst på samme tid er hentet fra en artikel om arkitekters og ingeniørers samarbejde på projekter, hvor for eksempel modeller af bygninger kan bearbejdes af flere personer på en gang (Fletcher 2002). Parallellen til responsgrupper og feedback ligger i det aspekt at man for at bruge både informations- og kommunikationsaspekterne af teknologien optimalt er nødt til at flytte fokus fra en 'fil' til en 'data'-opfattelse af den arbejdsproces der leder hen mod et færdigt produkt.

This change is not comparable with the move from manual to electronic drafting, because the migration did not require a change in process, merely the learning of a new technique.

(Fletcher2002)

Det optimale ville ud fra ovenstående derfor være at bevæge sig hen mod en ny metode for feedback og genskrivning, hvor teksten er en dynamisk størrelse som flere kan arbejde på samtidigt. De problemer der ligger i skiftet fra fil til data-centrerede processer ligger blandt andet i at teksten hele tiden skal være tilgængelig for alle implicerede (være online) og at alle brugere skal være opmærksomme på de ændringer der gennemføres. Korrekturfunktionen i Word indeholder flere funktioner som understøtter dette – for eksempel visualisering og godkendelse af ændringer. Lokale kommentarer kan i Word tildeles af mange personer og ses af alle, forudsat at det er den samme fil der kommunikerer rundt mellem de forskellige kritikgivere. En lavteknologisk løsning på webloggen kunne selvfølgelig også være at lokal kritik tilføjes i kantede parenteser der gør opmærksom på at [...her er noget metatekst, skrevet af Pål].

På webloggen diveintomark.org har forfatteren af webloggen skabt en funktion der med farvekoder viser ændringer i de enkelte indlæg – formålet er her at understøtte webloggens troværdighed ved at dokumentere de revideringer der sker i de enkelte indlæg (Pilgrim 2003)⁵⁷. Denne funktion kunne med fordel overføres til en decideret skriveidaktisk weblogplatform.

Et konkret eksempel på en kollaborativ produktion og revision af tekst på en weblog kan ses på websiden kairosnews.org, hvor flere personer er i gang med at skrive en fælles bog om weblogs i undervisning. Bogen ligger online og alle kan bidrage til bogen ved at enten kommentere på det eksisterende indhold eller også ved at deltage aktivt i skriveproces og redigering.⁵⁸ Funktionen med at skrive kollaborative bøger er specielt for weblogapplikationen Drupal⁵⁹ og er meget interessant i undervisningssammenhænge hvor flere studerende kan skrive på det samme produkt – eller for eksempel samle deres undervisningsnoter. Bogen ligger hele tiden

---

⁵⁷ Eksemplerne kan ses her http://diveintomark.org/archives/2003/07/18/dive_into_accountability (den offentlige tekst. Og <http://diveintomark.org/cgi-bin/history.cgi?id=2329> (dokumentation af ændringer).

⁵⁸ Siden kan ses her: <http://kairosnews.org/node/view/3451>

⁵⁹ www.drupal.org

tilgængeligt og man kan løbende gå ind og se hvor i processen bogen er og kommentere på de enkelte afsnit i bogen til gavn for den der skriver netop det afsnit. Endelig skal det siges at jeg under arbejdet med denne afhandling er stødt på en type af applikationer, kaldet wiki'er⁶⁰. En wiki er ligesom en weblog et internetbaseret program der kan læses af webbrowsere. Wikier, der er kendetegnet ved at være meget dynamiske og organiske og giver ligesom weblogs mulighed for et rum for fællesskaber, men mangler mange af webloggens automatiserede funktioner og kræver i mine øjne en del teknisk indføring i brug og formatering af sider, hvilket gør at (skrive-) undervisningen i for høj grad kan komme til at dreje sig om brugen af den enkelte applikation.⁶¹ Perspektivet i at alle i princippet kan gå ind og redigere i skreven tekst er dog meget interessant og kan formodentlig på sigt med fordel kombineres med weblogs som platform for skriveundervisning. Den kollaborative tilgang til produktion af tekster er spændende, men kræver dog også at man får afklaret de problemstillinger der ligger i den åbne adgang til revision af tekster. Her tænker jeg specielt på redigeringsrettigheder og problemer afsenderidentifikation i forhold til indholdet på siderne. Et spøjst fænomen der er opstået ud fra wiki'ernes åbenhed er såkaldte 'cyber-squattere' – personer der inden for rammerne af den enkelte wiki opretter et fællesskab uden at være relateret til wikiens ejere, ved at udnytte muligheden for selv at oprette nye wiki-websider. I forhold til brugen af en wiki i undervisningen bør dette forhindres i det det kan påvirke de studerendes opfattelse af integriteten af deres 'private' virtuelle rum. En analogi til den fysiske verden, kunne her være forskellen på de studerendes oplevelse af det at et fremmed menneske kigger gennem klasseværelsets vindue, eller at klasseværelset rent faktisk bebos af en fremmed person – hvilket sandsynligvis ville være en kortere forteelse.

Porteføljer

Når en tekst omsider er færdig kan det at samle teksterne i porteføljer give gode læringsmæssige resultater. Porteføljen i en skriveundervisningsmæssig sammenhæng er en samling af tekster der viser et udvalg af en persons produkter og eventuelt udkast til tekster. Porteføljer har af arkitekter, kunstnere og fotomodeller længe været

---

⁶⁰ på <http://wiki.org/wiki.cgi?WhatIsWiki> kan man få en kort introduktion til wiki'en, dens brug og historie.

et redskab til at formidle et nuanceret billede af resultater og kompetencer, mens brugen af porteføljer i akademiske sammenhænge først for alvor slog igennem med Peter Elbow og Pat Belanoffs arbejde med porteføljer som evaluerings- og undervisningsredskab (Dubinsky 2003; Elbow & Belanoff 1989).

Porteføljer kan bruges af både studerende og undervisere skabe et overblik over de studerendes standpunkt og generelle udvikling. I et skivedidaktisk perspektiv kan brugen af porteføljer flytte den studerendes opfattelse af den enkelte tekst fra at være et produkt, afsluttet med en karakter, over mod en forståelse af tekstproduktion som en fortløbende proces:

As a writing pedagogy, using the portfolio is a better practice than using a one-time essay or in-class writing because it encourages students to see writing as an ongoing process, as a public act of communication, and as an opportunity to create meaning and identity through sharing and collaboration.

(Pullman 2002)

Aspekterne i relation til mening og identitet beskriver jeg nedenfor i afsnittet 'Identitet og selvopfattelse via publicering', side 64, men grundtanken er, at jo større materiale porteføljen indeholder, jo mere nuanceret bliver billedet af ejeren og desto større er sandsynligheden for at den studerende forholder sig til tekstproduktionen som et udtryk for en del af hans/hendes identitet.

Normalt har porteføljen altså været et redskab for underviseren til at danne sig et indtryk af den studerende, men med digitaliseringen af porteføljerne kan de studerende nu i højere grad tilgå hinandens produkter og eventuelt bruge porteføljerne som grundlag for (sam-)arbejdet i skrivegrupper.

Der er flere måder at implementere porteføljebrugen på, men i store træk mener jeg dog at man i forhold til skriveundervisning (og undervisning generelt) kan dele porteføljebrugen op i forhold til om fokus ligger på de studerendes produkter eller på den proces de går igennem.

For nylig har blandt andet universiteter i Washington og Georgia indført digitale portefølje-systemer der gør det muligt for de studerende at lagre deres arbejde digitalt. (elearningmag.com 2002);(Pullman2002; University of Washington 2003).

Overvejelserne går her på at de studerende ved at lægge deres produkter ud i digita-

---

⁶¹ For mere information om og eksempler på brugen af wiki-teknologi i undervisning – se (Collaborative Software Lab 2000) og (Morgan 2003).

le porteføljer er nødt til at tage kritisk stilling til det indhold de vælger at repræsentere sig med. Desuden giver den digitale portefølje den enkelte studerende mulighed for at invitere lærere, vejledere eller andre studerende til at kommentere på produkter i porteføljen. Det samme kan naturligvis siges om den konventionelle portefølje, men den digitale portefølje har udover en stor fordel med hensyn til logistik og fleksibilitet, også den egenskab at kunne "øge synligheden af gruppens arbejde, idet systemerne fastholder både processer og produkt" (Lorentzen2002).

Ideen om den digitale portefølje har altså eksisteret flere år og er i mange tilfælde motiveret af de samme bevæggrunde jeg har beskrevet for at introducere weblogs som skriveundervisningsredskab. Den mere åbne brug af porteføljerne gør dog også at eleverne kan føle at der ligger et øget pres på dem i forhold til at producere; det er derfor nødvendigt i det enkelte forløb at afklare hvilken grad af offentlighed de enkelte porteføljer skal have og hvilke forventninger der ligger til kvalitet og antal af tekster i de enkelte porteføljer.

Figur: /www.arena.cc/skriv/

Adresse <http://arena.cc/skriv/>

Google Search Web 265 blocked AutoFill

SKRIV

DEN AKTUELLE SESSION

SESSION 3 – DEN VIRTUELLE TUR I KARUSELLEN

Dagens emne er personifikation af en ting eller en person. Øvelsen går ud på at fremstille en 'dramatisk monolog' på vegne af den valgte ting eller person, hvor personens værdier kommer til udtryk. For eksempel kan man vælge at personificere sig selv i en situation hvor man ikke fik sagt det, der skulle til. I dette tilfælde kan man så få udtrykt det perfekte gensvar. En andet eksempel kunne være at lade en ting tale sin sag og enten lovprise eller beklage sig over et emne (for eksempel glæden over den måde den bliver brugt på, eller frustration over at være en Nokia 3310, der efterhånden ikke er det nyeste skud på stammen). Her kan der trækkes på erfaringer og ideer fra lovprisning/smædnings-sessionen.

Når monologen skrives kan I tage højde for hvilket sprog/hvilken tone jeres afsender af monologen vil bruge; sprog, vendinger og udtryk skal passe sammen med den ting eller person I personificerer. Monologen vil desuden blive en hel del mere spændende hvis den har en tydelig appel/formål.

Læs mere om [personifikation](#) på [silva rhetoricae](#).

Sådan gør vi:

FORFATTERE:

LISELOTTE
Hellere en fugl i hånden...

MICHAEL
Cyklen - en cyklus? version 1.1
Cyklen - en cyklus? version 1.0
Klassisk lovprisning version 1.1
Klassisk smædning
Klassisk lovprisning version 1.0
Veni Vidi Vituperi
Vera Veritas
Eventyr version 1.1
Eventyr version 1.0

NIELS PETER
De 33 busser

PÅL
Tjenerindens fortælling - version 1.0
Så bliv dog siddende!
Hellere 1 fugl...

KOMMENTARER / KRITIK

Michael Bonnesen kommenterede [Cyklen - en cyklus? version 1.0](#)
på! kommenterede [Session 3 - Den virtuelle tur i karusellen](#)
på! kommenterede [Session 3 - Den virtuelle tur i karusellen](#)
Pål Heick kommenterede [Cyklen - en cyklus?](#)

Webloggen på undervisningsforløbet til min skriveidaktikopgave brugte netop portefølje-organisering af deltageres indlæg for at give mulighed for gensidig kommentering på deres respektive tekster. På den måde kunne deltagerne også have flere tekster i spil samtidigt.

Som opsummering kan man således opstille brugen af elektroniske porteføljer i 3 kategorier:

- **Produktorienteret:**

Webstedet www.fyldepenen.dk er en portal for (amatør-) forfattere. Her tilmelder den håbefulde forfatter sig og indleverer sine tekster til publikation på siden, forfatteren har sin egen portefølje. Man behøver ikke at være forfatter, men man skal oprette sig som bruger for at kunne navigere rundt i alle tekster på siden og kommentere på tekster. Indleverede tekster gennemlæses af webstedets redaktør og der opfordres til at tekster er 'færdige' når de indleveres.⁶²

- **Procesorienteret:**

I skriveundervisningsforløbet /skriv var deltagerne samlet omkring den samme weblog. Alle tekster deltagerne skrev i undervisningen, blev postet her. På denne måde fik man en samlet oversigt over teksterne og dialogen omkring dem. Som underviser administrerede jeg siden og brugen mindede mere om et konferencesystem eller virtuelt klasserum i det deltagerne ikke havde stor indflydelse på udseende og indhold.⁶³

- **Kombination:**

HUIN105 har i stedet givet alle deltagere egne weblogs og bedt dem om at oprette en mappe/kategori som de bruger som portefølje som grundlag for evalueringen. De studerende har her mulighed for at bruge deres weblogs som et generelt redskab for refleksion og kommunikation, men der er mange weblogs og det er tidskrævende at få et overblik over de studerendes evalueringsporteføljer.⁶⁴

Skulle HUIN105 have udnyttet weblogmediet endnu mere, kunne de studerende via trackback gøre underviseren (via dennes weblog) opmærksom på nye emner i eva-

---

⁶² se <http://www.fyldepenen.dk/diverse/retningslinjer/>

⁶³ se <http://www.arena.cc/skriv/>

⁶⁴ se <http://huminf.uib.no/huin105/2003/> links til de studerendes weblogs ligger i højre side, lidt nede.

lueringsporteføljen. Underviseren kunne på den måde hurtigt skabe sig et overblik over de studerende samtidigt med at henvisninger til alle 'indleverede' besvarelser var samlet på et sted.

Endelig kan porteføljer også indeholde logbøger, som den studerende bruger til at udtrykke tanker om og spørgsmål til undervisningen, gruppearbejdet eller skrivningen generelt.

Logbøger

I forbindelse med brugen af porteføljer nævnes også ofte brugen af logbøger eller journaler over den studerendes læring. Logbøgerne bruges ofte som redskab for den studerende til at kortlægge processer, erkendelser eller generelle tanker om undervisningen:

Logbogsskrivningen kan med fordel bruges i de indledende faser af et undervisningsforløb som led i elevernes emnevalg, begrundelse for emnevalg, idéudvikling [sic!], problemformulering, arbejde med 'mind map' og disposition. Senere, når eleverne er godt i gang med arbejdet, kan de bruge logbogen som et samlende redskab og som en ramme for deres refleksioner.

og...

Et sådant logbogsprogram kan med fordel introduceres tidligt i skoleforløbet og bruges fleksibelt gennem dette med henblik på at følge elevernes personlige udvikling: Eleverne kan i så fald bruge logbogen over en årrække til at finde ud af, hvor langt de er kommet; hvad de har lært, og hvad de har gennemgået i klassen. (Andresen 1999)

Dog nævner Andresen at ikke alle studerende er lige begejstrede for brugen af logbøger; det store fokus på skriftlig kommunikation generelt kan give en slagside i forhold til elever med læse- og skriveproblemer – risikoen for at samfundet bliver opdelt ud fra folks fortrolighed med IKT har på engelsk fået betegnelsen 'the digital divide' (Mason2003) og kan både bruges på et globalt/internationalt plan i forhold til udviklingslande og på et lokalt/demografisk plan i forhold til en social skævvridning i samfundet. Det er en vigtig problemstilling og den er hermed nævnt, men den videre analyse falder ikke inden for rammerne af denne afhandling.

Ser man på de beskrevne tendenser og interessen for både elektroniske logbøger og porteføljer, mener jeg at sammensmeltningen af logbøger og porteføljer i brugen af webloggen ligger lige for. Samme konklusion kan udledes af artiklen 'Blogging

Thoughts' (Mortensen & Walker2003), hvor brugen af weblogs som forskningsredskab analyseres.

Weblogs are collections of briefly formulated thoughts and ideas, very much in contrast to the lengthy, sustained argumentation we expect of a scholarly article. Instead weblogs focus on connections and on brief nuggets of thought. Links are vital to the genre; take the links out of a weblog and you are left with a web diary, a much more introverted and private form of writing.

(Mortensen & Walker2003)

Weblogs som inventio-redskab

Ud fra ovenstående afsnit mener jeg at kunne slå fast at webloggen i sin nuværende form med brugen som journal eller 'research paper' i høj grad kan ses som et inventio-redskab hvor ideer og koncepter formuleres, katalogiseres og lagres.

I Skrivehåndbogens kapitel 2 (Heltberg & Kock 1997) beskrives et element i den produktorienterede skriveproces, der i høj grad minder om en den skriveform webloggen understøtter – den spontane og uforpligtende tænkeskrivning. I det som Skrivehåndbogen kalder 'komme-i-gang'-fasen kan weblogkonventionen om at 'anything goes' være en vigtig egenskab, forstået på den måde at det er den skrives ideer der skal udtrykkes og ikke en færdig akademisk tekst.

Det kan lyde underligt at man skal publicere tænkeskrivning og løse ideer på internettet, men i virkeligheden er det vel blot at udvide de muligheder tænkeskrivningens giver. I stedet for kun at dele sine ideer med sig selv, kan man 'låne andres øjne' og på den måde reflektere over de udtrykte ideer (Mortensen & Walker2003).

Rent stilistisk nærmer sproget i webloggen sig i mange tilfælde det skriftsprog som ses i mange chat-sammenhænge, hvor talesproget er meget tydeligt og hvor skriftsprogets monosemiotiske karakter udvides med smileys, pauselyde, kontaktpåkaldelser og lydefterlignende ord, kommer talesprogligheden på webloggen dog oftere til udtryk i kommentardelen end i selve indlæggen. Her er der mange ligheder til chatsproget, dog med asynkronitetens noget mere beherskede repliktempo. Aaen konkluderer i sin specialeafhandling:

Skrivedidaktik og Weblogs

Chatsystemet kan som teknologi bidrage til at udvikle og kvalificere det arbejde, der foregår i det asynkrone - og primære - konferencesystem. Chatsystemet kan ikke alene være en hjælp til at åbne op for diskussioner i kraft af muligheden for en art kollektiv freewriting (som i en brainstorming), men kan faktisk udvikle det *fortløbende inventio-arbejde*.

(Aaen2003)

Hvor chatten altså har en force i en form for umiddelbar, kollektiv brainstorm, har webloggens et stort potentiale som personligt inventioeredskab, hvor vægten ligger på de reflektive og introspektive processer. Webloggens publikationsmuligheder tillader brugeren af webloggen at offentliggøre og fastholde spontane tanker, opstået ved afsøgning af materiale på internettet, eller bare i det normale arbejde; der er ikke mange museklik fra en tankes opståen til en faktisk publikation af samme tanke på ens egen weblog.

Webloggen kan således bruges som et samlested for både personlige betragtninger og mere konkrete faglige henvisninger til tekster, steder eller ressourcer som den studerende støder på i sine studier – en dualitet som Connors & Glenn opfordrer til at man udforsker og legitimerer, idet det er kombinationen af subjektive betragtninger og objektive sandheder der gør en tekst spændende (Connors & Glenn1995).

Hvis de studerende værner sig til at bruge webloggen til at fastholde både personlige og faglige betragtninger, kan webloggen også antage funktion som et inventivt 'overskudslager', forstået på den måde at alle ideer har mulighed for at komme til udtryk i skrift. Jeg har tidligere nævnt muligheden for at bruge webloggen som et katalog over 'killed darlings', men abstraktioner eller fyndigheder som ikke lige har et publikum, er også oplagte weblog-emner.

Webloggen kan på baggrund af den spontane og tilfældige tilgang videnssamlingen, hurtigt opfattes som et pele-mele af løsrevne tanker, mere gennemtænkte koncepter og tekststykker af forskellig længde og bearbejdningsgrad, men på samme tid kan den manglende linearitet ses som udtryk for webloggen som en hypertextuel mindmap eller 'cluster', hvor webloggens kategorier fungerer som 'storm centers of meaning' (Connors & Glenn1995).

Endelig kan kategorierne opfattes som topikker der langsomt bygges op af indlæg, efterhånden som den studerende (op-)finder og blogger de enkelte emner. I kraft af sin åbne og kollaborative natur, kan andre studerende derfor bruge hinandens allerede eksisterende topikker på de områder som kategorierne markerer. En effektiv

brug af webloggens kategorier som topikker, kræver dog både meget specifikke kategorier og en stringent og præcis kategorisering af de enkelte indlæg.

Praksis og Læring

I den litteratur jeg er bekendt med er der konsensus om at det at skrive i høj grad er en *techné* som kan formidles, men at denne samtidigt skal operationaliseres gennem *usus* for at blive forankret i den enkeltes skrivefærdigheder. Forankringen gennem praksis er vigtig for det flydende skriftsprog og kan opnås på mange forskellige måder, men grundlæggende har både mængde og hyppighed en effekt på udviklingen af skriftsproget; skriveprocessen skal foregå løbende – helst dagligt (Krogh1994), og man er nødt til at opøve færdigheder i at overskue og behandle større tekstmængder.

Her vil det i høj grad være relevant at man opfordrer de studerende til at bruge webloggen til umiddelbar refleksion over de tekster de læser:

Spontan skrivning om tekster skaber sikkerhed hos den enkelte elev i samtalen i gruppen eller klassen. Alle har noget at bidrage med, og man afkræves ikke uforberedt synspunkter på teksten. Der flyttes initiativ og ansvar fra læreren til eleverne.

(Krogh1994)

I forhold til tekstproduktionen kan dette være en fordel, da den lave formaliseringsgrad kan modvirke den tilbøjelighed til hyppig omskrivning og lokal redigering som computere som skriveredskab ofte giver. Skriftlig formidling kræver af de fleste en mere bevidst fremstilling af tekst og kan fange deltagerne i for mange overvejelser og justeringer (Eklundh 1992). Dog kan man også se den digitale tekstproduktion som

et potentielt refleksivt læringsrum, fordi det at føre en dialog i et monosemiotisk og asynkront medie dels fordrer en mere bevidst fremstilling af et argument, og dels giver mulighed for overvejelse og justering, inden teksten sendes af sted.

(Dircknick-Holmfeld2002)

Weblogs, audience og constraints

Ofte er det at skrive en proces der er struktureret af en idé om modtagerens (underviserens) forventninger til det skrevne – ligeså ofte er mislykkede tekster et resultat af manglende erkendelse af forventninger til og konventioner for det skrevne. Sort på hvidt lyder det banalt – ikke desto mindre er det en central del af retorikken og

grundlæggende for skrivedidaktikken at fokus ligger på modtageren når man vil kommunikere. Linda Flowers teori om 'task representation' beskriver den enkeltes fortolkning af den retoriske situation som udgangspunktet for en proces der skal munde ud i tekstproduktion (Flower 1990). Ofte er den studerende splittet mellem den fortolkede opgaves forskellige formål og modtagere og er derfor tilbøjelig til at vælge den sikre løsning: at skrive det underviseren sandsynligvis vil høre. Ved på den måde gang på gang at følge samme standard for 'skrevne opgaver' mister den studerende en mulighed for at udfordre og udfylde andre 'rhetorical purposes' – for eksempel ved ikke at leve op til 'constraints' fra mere sammensatte 'audiencences' end det underviseren udgør. I undervisningen kan det være svært at flytte fokus fra læreren som modtager af det skrevne, medmindre tekstproduktionen sættes ind i en anden kontekst – for eksempel med skrivegrupper eller tekstproduktion til 'virkelige' modtagere. Den opfattede modtager og derved situationens retoriske begrænsninger bliver mere sammensat og fremmer opmærksomheden på de(t) retoriske formål teksten skal leve op til.

Pudsigt nok kan såvel manglende eller forkert såvel som for stærk opfattelse af modtageren påvirke tekstproduktionen negativt; en stærk visualisering af modtageren kan virke hæmmende på tekstproduktionen fordi man i for høj grad går ind i en diskussion af emnet med modtageren i stedet for at udtrykke sin egen holdning og oplevelse af emnet. Det kunne for eksempel være processen med at skrive en synopsis til en eksamen, hvor arbejdet ofte kommer til at rette sig mod lærer og censor som modstandere i stedet for modtagere. Det kunne også være i forbindelse med skrivesituationer, hvor man gang på gang blokerer fordi man ubevidst forsøger at leve op til urealistiske idealer for kvalitet eller kvantitet. Elbow foreslår derfor at man justerer 'afstanden' til sit publikum:

As we come closer to the audience, its field of force tends to pull our words into shapes or configurations determined by its needs or point of view. As we move farther away from the audience, our words are freer to rearrange themselves, to bubble and change and develop, to follow their own whims, without any interference from the needs or orientation of the audience. Even if an audience is safe, it still exerts this focusing force.

(Elbow 1981)

Afstanden til modtageren kan på den måde bruges til at regulere skriveprocessen. I denne sammenhæng ser jeg en mulighed for at bruge webloggen som en neutral

modtager der flytter fokus væk fra det publikum der blokerer tekstproduktionen; de studerende skriver til sig selv i en form de har det godt med – sandsynligvis med et bedre resultat. Efterfølgende kan teksten så redigeres og fokuseres så den passer til den modtager den oprindeligt var tiltænkt. Elbow kalder denne strategi 'get-it-right writing', men lægger vægt på at både 'audience'-orienterede og ikke 'audience'-orienterede skriveprocesser har kvaliteter det er værd at bygge videre på (Elbow1981). En ofte anbefalet kur mod skriveblokeringer er pudsigt nok at skrive den væk. Modsætningsfyldt som det er, kan det være en lettelse at skrive til et andet medie, hvor tekstform, publikum og en oplevelse af at skrive færdige tekster hver gang. Med det mener jeg at indlæg på webloggen ser fuldendte ud, hvad enten de er 3, 30 eller 3000 linjer; de bliver alle formateret på samme måde og fylder altid de rammer som indlægget giver ud. I forhold til skriveprocessen har weblogs således den fordel i forhold til for eksempel tekstbehandlingsprogrammer at de ikke definerer længde eller relevans af indholdet i det enkelte indlæg; den automatiske formatering af indlæggene gør at alle tekster ser hele ud, uafhængigt af deres længde. Ser man tilbage på diskussionen af forskelle og ligheder i brugergrænsefladerne i de forskellige tekstproduktionsmedier, retter brugerfladen i tekstbehandlingsprogrammerne sig i høj grad mod at udfylde A4-sider, hvorfor korte tanker eller overvejelser ofte kommer til fremstå som ubetydelige eller ufærdige. På webloggen retter skriveprocessen sig mod den tekst man rent faktisk producerer. Webloggen understøtter hyppighed i tekstproduktionen og kan for eksempel kobles sammen med skrivning af korte øvelsestekster à la progymnasmata, som /skriv i høj grad gjorde brug af (Heick2003).

I mange tilfælde kan selve det at opleve en given tekst i en kontekst hvor andre har adgang til den være nok til at man 'låner' andres øjne til at se på teksten. Et eksempel kunne processen med at læse en tekst højt for andre, men uden at de får lov til at kommentere på den (Elbow & Belanoff1989). Lægger man et indlæg ud på en web-side kan en lignende oplevelse eventuelt opnås.

Mangler man publikum på webloggen når teksten er lagt ud, kan man gøre andre opmærksom på det indlæg man har skrevet, mens behovet for et meget kontrolleret eller manglende publikum kan opfyldes ved semi-offentlig publicering. Det skal dog siges at mange tekstproducenter med lav opfattelse af deres egen skrivekompetence sandsynligvis vil finde tanken om at publicere til andre end netop en undervi-

ser eller vejleder afskyelig; internettets abstrakthed og ukendthed medvirker desuden til at følelsen af kontrol over ens egen tekst nedbrydes. I følgende afsnit vil jeg diskutere hvordan strategier som semi-offentlig publicering, fravalg af kommentarfunktion og selve anonymiteten som internettet i kraft af sin størrelse også giver, gør det muligt at 'dele' sin tekst uden at miste kontrollen over den..

Psykologiske aspekter

En styrke ved digital publikation, er at det for nogen kan føles mindre angstprovokerende at lægge en tekst ud til virtuel granskning end at omdele fysiske kopier af en tekst til en skrivegruppe. I samme henseende vil det, både for kritikere og modtagere, også være lettere at kapere kritikprocessen når det ikke involverer en direkte konfrontation (Pejtersen 2002).⁶⁵ For andre kan internettets abstrakthed og offentlighed skabe en utryghed ved at publicere til nettet; hele verden er potentielle læsere og det kan være fristende at gemme sig bag et alias for at undgå at fremstille sin virkelige identitet (Pagnucci & Mauriello 1999) – på samme tid er man som før nævnt dog sikret en relativ anonymitet alene på grund af mængden af sider på internettet. En analog til dette i den fysiske verden kunne være at man som tekstproducent hængte sin tekst op på en opslagstavle – for eksempel på sin uddannelsesinstitution – og bad eventuelle læsere om at give feedback på det læste. Jeg har ingen empiri på dette, men et forsigtigt gæt vil være at ingen vil læse det igennem, endsi-ge kommentere på det. I større grupper der arbejder sammen over internettet kan adgangskontrol og -begrænsning have en gavnlig effekt på deltagernes indbyrdes tillid til hinanden som virtuelle samarbejdspartnere (Marwick 2001).

En mulighed som trækker på porteføljetankegangen, er at begrænse den offentlige adgang til dele af webloggen ved hjælp af adgangskontrol, så deltagerne kan publicere i et rum som kun de selv og andre 'indbudte' har adgang til. Her postes semi-offentlige tekster og bearbejdes indtil de er klar til publicering. Når teksten er klar til publicering på den åbne weblog gøres den tilgængelig uden for den beskyttede mappe.⁶⁶ Man kan også sikre webloggen yderligere mod 'ubudne' besøg ved at blo-

---

⁶⁵ For konkrete eksempler på internetbaserede terapi- og samtaletilbud se for eksempel <http://ensomung.dk/> eller <http://www.e-psyk.dk/>

⁶⁶ Et fungerende eksempel kan ses på www.heick.nu/blog/ hvor kategorien Drafts/kladder kræver brugernavn (tifire) og adgangskode (gummiand); indlæg på webloggen tildeles kategorier som for

kere for de store søgemaskiners henvisninger til den enkelte weblogs side. Det vil betyde at kun personer med webloggens præcise internetadresse kan finde den.

Et yderligere angstprovokerende element når tekster gøres tilgængelig for andre, er feedbacken. Dette kan imødekommes ved at slå kommentarfunktionen fra når teksten publiceres. På den måde kan man stadig dele sin tekst og opnå de fordele det giver i forhold til modelpublikummet, men undgå at udsætte sig for en kritik man endnu ikke er parat til. Der er således flere konkrete måder som i kombination med hinanden tillader den studerende gradvis at gøre sin tekst tilgængelig for feedback.

Identitet og selvopfattelse via publicering af tekster

Det at skrive en tekst i forhold til publikum og begrænsninger, gør at man i høj grad er underlagt regler for hvilke dele af ens personlighed det er acceptabelt at formidle. For eksempel er det i en akademisk kontekst ikke velset at man har en mening som ikke bygger på alment accepterede præmisser. Påstande uden hjemmel bliver i denne sammenhæng nedgraderet til postulater. Til gengæld ville det ofte virke mærkværdigt hvis man i et personligt brev begyndte at underbygge påstande med talrige henvisninger til kilder.

Ved at publicere tekster, definerer man således sig selv i den kontekst man publicerer i og antager forskellige identiteter i forhold til de kontekster man skriver i.

Forskere har beskæftiget sig med de selv-repræsentationer undervisere (Hess 2002) og studerende formidler gennem personlige websider og aliaser i online fora (Pagnucci & Mauriello 1999). Det interessante i denne sammenhæng er at disse repræsentationer er overvejende tekstbaserede. I dag kan disse overvejelser også med fordel inddrages i overvejelserne omkring de studerendes brug af personlige websider og nu også weblogs i undervisningen.

Når man opbygger og vedligeholder et virtuelt selv via for eksempel en weblog, beskriver man sig selv indirekte gennem de publicerede teksters indhold, eller direkte via mere formelle præsentationer af sin person via tekst og billeder.

Det grundlæggende layout som majoriteten af weblogs forholder sig til kan give det samlede webloglandskab et noget uniformt udtryk, hvilket egentlig er et morsomt paradoks, idet langt de fleste weblogs på samme udtrykker ret markante individuali-

---

eksempel 'Drafts/kladder'. Når en tekst skal gøres tilgængelig, ændres dens kategori fra webloggens

teter.⁶⁷ Forklaringen kan være at det individuelle udtryk skal findes i tekstens indhold, mere end i dens form. Samme tankegang står Pullman for i en artikel om elektroniske porteføljer:

The students personality and interests are represented by their writing, and the merit of the writing is not obscured by the writer's knowledge of electronic practices. The electronic pages themselves are quite boring to look at, but this, too, could underscore the importance of the writing they display as well.

(Pullman2002), s 156)⁶⁸

---

brugerflade.

⁶⁷ Webloggens grundlæggende layout er beskrevet i afsnittet om webloggens funktion og anatomi.

⁶⁸ Efter publiceringen af den citerede artikel har Pullman i øvrigt startet sin egen weblog:
<http://rhetcomp.gsu.edu/~gpullman/weblog/>

MOD DEN IDEELLE PLATFORM

Feltet inden for internetbaserede undervisningsplatforme og applikationer er omfattende og broget. Problemet med de fleste systemer er at de er for statiske; det er ikke muligt at ændre endsige tilføje funktionaliteter til systemerne. De fleste systemer fungerer udmærket og har mange glimrende funktioner, men desværre kan funktionerne ikke sammensættes uafhængigt af platformene og valget af platform bliver derfor ofte en prioritering af hvilke funktioner der er de vigtigste. Flere steder har universiteter og andre institutioner skabt egne platforme og programmer for at kunne have kontrol over alle portalens egenskaber, fra design til funktioner (se for eksempel (University of Washington2003)). Ud fra et brugsmæssigt synspunkt er løsningen ideel, men kostbar. Dog er løsningen i forhold til uddannelsesinstitutionernes økonomi ikke særlig brugbar for små eller mellemstore institutioner.

Derfor er webloggen som platform for selvstændig elevsamarbejde et godt alternativ til dyre, specifikt udviklede løsninger.

Dog må jeg erkende at der mangler en del funktionaliteter før det bliver interessant at arbejde med længere tekster på webloggen. Forslag til funktioner kunne for eksempel være at implementere en WYSIWYG-brugerflade og bedre kommentarfunktioner.

En vigtig erkendelse jeg har gjort gennem arbejdet med denne afhandling er, at selvom webloggen i mine øjne har en lav teknologisk barriere i forhold nye brugere, må jeg erkende at de teknologiske barrierer der er forbundet med at installere og tilpasse weblogs i uddannelsesspecifikke situationer ikke er helt så lave for undervisningsens vedkommende. Derfor må et vigtigt skridt på vejen mod den ideelle weblog være systemer der er så enkle at installere og modificere at flertallet kan bruge dem uden at skulle betale dyre konsulenter for dette.

Den ideelle platform for et skriveidaktisk undervisningsforløb ville således understøtte både lange tekster med mulighed for lokal korrektur, samtidig med at webloggens egenskaber som portefølje og erkendelsesredskab blev bibeholdt. Det er desuden vigtigt at give de studerende så frie tøjler som muligt i forhold til indhold og udseende – en weblog uden mulighed for kreativt og sprogligt udtryk, vil blive opfattet som et lærerstyret og ikke et studentcentreret redskab.

KONKLUSION:

Jeg har i denne afhandling forsøgt at kortlægge og analysere mulighederne for at bruge en ny internetbaseret programtype – en weblog – som et redskab for forskellige former for skriveundervisning. Arbejdet har affødt en del erkendelser fra min side, men i en anden retning end jeg havde forventet.

Formålet med afhandlingen var dels at se på responsgruppers udnyttelse af webloggens kommunikative og kollaborative egenskaber og dels at afsøge mulighederne for at bruge webloggen i forbindelse med anden skrivedidaktisk teori.

Med afslutningen af denne afhandling, må jeg sige at jeg ikke er tvivl om at webloggen har et potentiale som platform for en kollaborative skriveprocesser, men jeg har måttet sande at teknologien endnu ikke er udviklet nok til for alvor at kunne konkurrere med etablerede tekstbehandlingsprogrammer og deres funktioner – hverken i forhold til revision af tekster eller i forhold til ren tekstproduktion.

Derimod mener jeg med denne afhandling at have vist at webloggen i høj grad har et potentiale i erkendelses- og procesmæssige sammenhænge, og jeg har selv måttet erkende at min primære anbefaling af webloggens brug i skriveundervisningssammenhænge, har rykket sig fra den kollaborative brug af webloggen for responsgruppers arbejde, til en mere personlig og erkendelsesmæssig brug med fokus på webloggens potentiale som elektronisk portefølje og journalskrivningsredskab.

I denne afhandling har jeg fremhævet mange af webloggens stærke sider, men samtidigt forsøgt at indkredse de sider af webloggen der endnu kan udvikles i forhold til at understøtte specifikke skrivedidaktiske målsætninger.

Jeg har været specielt opmærksom på de mangler jeg mener at finde ved webloggen i forhold til nuancerede dialoger i kommentarerne.

Foruden de skrivedidaktiske erkendelser og konklusioner på denne opgave, er der også et par andre konklusioner at drage:

De erkendelsesmæssige og vidensfastholdende potentialer som webloggen som inventio- og forskningsredskab giver, vil også være meget interessante uden for en

skrivedidaktisk ramme, hvilket jeg vil vende tilbage til i det følgende, perspektiverende afsnit.

Til sidst skal det siges at jeg allerede fra den skrivedidaktikopgave der lå til grund for denne afhandling, var opmærksom på at undervisning i skriveprocesser og redskaber til at facilitere samarbejde over internettet i forbindelse med tekstproduktion i forskellige sammenhænge, kunne skabe mulighed for at udvide nyuddannede retorikers jobsøgningsmuligheder.

Jeg mener bestemt at dette fortsat er rigtigt – de ovenfor beskrevne værktøjer vil for eksempel være endog meget interessante for videnstunge virksomheder eller organisationer, der vil facilitere vidensdeling og samarbejde mellem medarbejdere eller medlemmer.

PERSPEKTIVERING

I indledningen beskrev jeg to relaterede tendenser som vores samfund er påvirket af. Den ene er transformationen mod videnssamfundet, og den anden er teknologiseringen af vores samfund. De er ikke afhængige af hinanden, men begge tendenser mødes i en meget stærk fokusering på skriftsproget som medium for kommunikation på alle niveauer.

Inden for de senere år er viden i højere og højere grad blevet en vare der kan værdisættes og handles med, hvorfor virksomheder er blevet meget interesserede i teorier om hvordan man opsamler og genbruger den viden medarbejderne bærer rundt på som en naturlig del af deres arbejde. Her kan både være tale om den viden medarbejderne oparbejder inden for virksomheden og den viden virksomheden oparbejder om markedet generelt eller kunderne specifikt. I alle tilfælde gælder det at virksomhederne i fra et strategisk standpunkt ikke kan tillade at lade den enkelte medarbejder sidde alene med viden som virksomheden ikke kan kapitalisere eller udnytte hvis medarbejderen forsvinder. Selv om viden er en flygtig størrelse kan der i høj grad handles med den. Know-how og kompetencer sælges eller udbydes på niveau med andre produkter, og i det perspektiv bliver fastholdelse af viden grundlæggende for mange virksomheders overlevelse.

Der er derfor indenfor vidensledelse et meget stort fokus på a) hvad viden er? og b) hvordan man lokaliserer viden? – hvem ved hvad? og endelig c) hvordan man deler viden? – hvis A ved noget B kunne have gavn af, hvordan flyttes den viden så?

Hvis man ser på praksis i dag, sker en stor del af videns- og erfaringsdelingen i virksomhederne via skriftlige kommunikationsformer. Det kan derfor virke lidt besynderligt at virksomheder i et samfund, der i så høj grad baserer sin hverdag på at kommunikere via et så smaltsporet monosemiotisk medium⁶⁹ som skriften, og hvor mis- eller manglende forståelse kan være fatalt for den enkelte virksomhed, ikke bekymrer sig nævneværdigt om at øge sine ansattes grundlæggende skriftlige formidlingsevner.

Når samarbejdende fællesskaber i takt med internettets udbredelse i stigende grad baserer sig på skriftlige interaktionsformer, kan man derfor overveje hvordan deres erfaringsdeling gennem skriftlig kommunikation fungerer og hvordan dette kan påvirkes eller forbedres. Heri ligger igen et perspektiv i brugen af weblogs som redskab for en kollaborativ erkendelse af viden.

---

⁶⁹ Det er en adaptering af Sorensens formulering i (Sorensen, 2002)

HENVISNINGER

- Educational Bloggers Network. <http://www.ebn.weblogger.com/> . 2003. Educational Bloggers Network. 14-11-2003.
Bemærkning: Kollaborativ weblog
- Aaen, J. 2003, *Styr på diskussionen - om at bruge et chatsystem i inventio-arbejdet i et fjernstudium*. Bemærkning: Speciale, Ikke publiceret
- Andresen, B. B. 1999, "Styrket dialog mellem lærere og elever via logbogsskrivning," in *Banebryderprojektet*, Undervisningsministeriet, København.
- Baron, D. 1999, "From Pencils to pixels," i *Passions, Pedagogies, and 21st Century Technologies*, G. Hawisher & C. Selfe, eds., Utah State University Press, pp. 15-33.
- Blood, R. Weblogs: a history and perspective.
http://www.rebeccablood.net/essays/weblog_history.html . 2000. 27-10-2003.
- Blood, R. 2002, *The Weblog Handbook*, 1 edn, Perseus Publishing.
- Cheesham, R. & Jallof, B. 1999, *Rapport fra et forsøg med internetbaseret fjernundervisning*, Faggruppen For Kommunikation, RUC.
- Collaborative Software Lab. A Catalog of CoWeb Uses. 2000. College of Computing, Georgia Tech, Collaborative Software Lab. 1-12-2003.
Bemærkning: findes på <ftp://ftp.cc.gatech.edu/pub/gvu/tr/2000/00-19.pdf>
- Connors, R. & Glenn, C. 1995, *The St. Martins Guide to Teaching Writing*, 3rd edn, St. Martins' Press, New York.
- Danmarks Statistik. Befolkningens brug af internet 2002. Danmarks Statistik . 2002. Danmarks Statistik. 20-11-2003.
- Danmarks Statistik. Befolkningens brug af internet 2. halvår 2003. Danmarks Statistik . 2003. Danmarks Statistik. 10-12-2003.
- Dircknick-Holmfeld, L. 2002, "CSCL - Computer Supported Collaborative Learning," i *Uddannelse, læring og IT*, Undervisningsministeriet.
- Dubinsky, J. M. 2003, "Building and Sharing Electronic Portfolios: Teaching Professional Writing", Association for Business Communication.
- Eklundh, K. S. 1992, "Problems in achieving a Global Perspective of the Text in Computerbased Writing," in *Computers and Writing - Issues and Implementation*, M. Sharples, ed., Kluwer Academic Publishers, pp. 73-84.
- Elbow, P. 1981, "Audience as a Focusing Force," i *Writing With Power*, Oxford University Press, pp. 191-198.
- Elbow, P. & Belanoff, P. 1989, *Sharing and Responding* Random House, New York.
- elearningmag.com. University of Washington Creates Online Portfolios for Students.
<http://www.elearningmag.com/ltimagazine/article/articleDetail.jsp?id=35381> . 2002. 28-10-2003.
- Fibæk Laursen, P. 1998, "Didaktikkens Kognitionsbegreb", *Psyke & Logos* no. 19, pp. 484-501.
- Fletcher, P. Leadership without the hero architecture in the information age.
<http://www.bsria.co.uk/think2010/documents/fletcher.pdf> . 2002. 23-9-2003.
- Flower, L. 1990, "The Role of Task Representation in Reading to Write," i *Reading-to-write : exploring a cognitive and social process*, Oxford University Press, pp. 35-75.
- Gibson, S. B. 1996, "Pedagogy and Hypertext," i *Communication and Cyberspace*, L. Strate, R. Jacobson, & S. B. Gibson, eds., Hampton Press, pp. 243-259.

Skrivedidaktik og Weblogs

- Goldschmidt, L. Fornylse i Spændetrøje. Undervisningsministeriet . 16-2-2001. Undervisningsministeriet. 14-12-2003.
- Hegelund, S. 2000, *Masterclass*, u.s.
Bemærkning: Manuskript - ikke publiceret
- Heick, P. 2003, *Skrivedidaktik, CSCL og Weblogs*,
Bemærkning: Ikke publiceret.
- Heltberg, E. & Kock, C. 1997, *Skrivehåndbogen*, 1 edn, Gyldendal Undervisning.
- Hess, M. 2002, "A Nomad faculty: English professors negotiate self-representation in university Web space", *Computers and Composition*, vol. 19, no. 2, pp. 171-189.
- Johnston, T. C. Teaching with a weblog. <http://www.utm.edu/%7Ejohnston/papers/Johnston3-aelj.doc> . 2002. 1-11-2003.
- Kock, C. 1990a, "Hvilken skriveundervisning virker," i *Sprog og Kvalitet. Modersmålselskabets Årbog 1990*, C.A. Reitzels Boghandel, pp. 113-124.
- Kock, C. 1990b, "Talen som Skriveredskab," i *Når teksten bliver til - tale, skrift, drama*, P. Skyum-Nielsen, ed., Dansk lærerforening.
- Krogh, E. 1994, "En ny Skrivepædagogik," i *Pædagogik & Perspektiv*, E. Damberg, ed., Munksgard, pp. 245-261.
- Kruuse, H. N. Forbudt at starte på side 8. <http://www.djh.dk/ejour/mar02/02ForbudtAtStarte.html> . 2003. Danmarks Journalisthøjskole. 1-11-2003.
- Lave, J. & Wenger, E. 2003, *Situeret Læring og andre tekster* Hans Reitzels Forlag, København.
- Lipponen, L. Exploring foundations for computer-supported collaborative learning.
<http://newmedia.colorado.edu/cscl/31.html> . 2002. <http://newmedia.colorado.edu/cscl/>. 21-10-2003.
- Lohnes, S. Weblogs in Education: Bringing the World to the Liberal Arts Classroom.
http://www.nitle.org/newsletter/v2_n1_winter2003/features_weblogs.php . 2003. 1-11-2003.
- Lorentzen, A. 2002, "Ansvar for andres læring," i *Uddannelse, læring og IT*, Undervisningsministeriet.
- Madsen-Mygdal, T. Invitation. <http://www.blogforum.dk/konference/000011.html> . 28-10-2003.
www.blogforum.dk. 9-12-2003.
Bemærkning: weblog
- Marwick, A. D. 2001, "Knowledge Management Technology", *IBM Systems Journal*, vol. 40, no. 4.
Bemærkning: Fundet på <http://www.research.ibm.com/journal/sj/404/marwick.pdf>
- Mason, R. 2003, "The University - Current Changes and Opportunities," Unesco, International Institute of Educational Planning.
- Morgan, M. C. Entry Point. http://199.17.178.148/%7Emorgan/cgi-bin/blogsAndWiki.pl?Entry_Point . 2003. Bemidji State University, Minnesota. 1-12-2003.
- Mortensen, T. & Walker, J. Blogging thoughts: personal publication as an online research tool.
<http://huminf.uib.no/~jill/txt/researchblogs.html> . 2003. 15-11-2003. Murray, D. M. 1985, "Workshop Teaching," i *A Writer Teaches Writing*, 2 edn, Houghton Miffling Company, pp. 187-201.
- Nelson, T. & Fernheimer, J. Welcome to the Blogosphere: Using Weblogs to Create Classroom Community. <http://www.cwrl.utexas.edu/professional/030822-1.pdf> . 2003. 27-10-2003.
- Nielsen, J. 2000, *Designing Web Usability* New Riders Publishing.
- Omar, K. The tao of Blogging.
http://ko.offroadpakistan.com/weblogs/2003_10/the_tao_of_bloging.html . 2003. 20-10-2003.
- Ong, W. J. 1982, *Orality and Literacy* Routledge.

Skrivedidaktik og Weblogs

- Pagnucci, G. S. & Mauriello, N. 1999, "The Masquerade: Gender, Identity, and Writing for the Web", *Computers and Composition*, vol. 16, no. 1, pp. 141-151.
- Palloff, R. M. & Pratt, K. 1999, *Building Learning Communities in Cyberspace* Jossey-Bass Publishers, San Fransisco.
- Pejtersen, S. 2002, *Psykoter@pi via internettet*, Københavns Universitet - Institut for klinisk psykologi.
Bemærkning: Psykologi-speciale, ikke publiceret
- Perseus.com. The Blogging Iceberg. <http://www.perseus.com/blogsurvey/> . 2003. 29-10-2003.
- Pilgrim, M. diveintomark.org. 19-7-2003.
Bemærkning: weblog
- Pullman, G. 2002, "Electronic portfolios revisited: The efolios project", *Computers and Composition*, vol. 19, no. 2, pp. 151-169.
- Richardson, W. Weblogg-Ed. <http://www.weblogg-ed.com/> . 2003. 11-11-2003.
Bemærkning: weblog
- Scott, P. Weblog Compendium. <http://www.lights.com/weblogs/index.html> . 2003. Northern Lights Internet Solutions. 11-11-2003.
- Sommers, N. 1982, "Responding to student writing", *College Composition and Communication*, vol. 33, no. 2, pp. 149-156.
- Sorensen, E. K. 2002, "CSCL som brændpunkt i udviklingen af en netbaseret didaktik," i *Uddannelse, læring og IT*, Undervisningsministeriet.
- Tannacito, T. 2001, "Teaching Professional Writing Online with Electronic Peer Response", *Kairos: A Journal for Teachers of Writing in Webbed Environments*, vol. 6, no. 2.
- Trott, M. & Trott, B. A beginners guide to trackback.
<http://www.movabletype.org/trackback/beginners/> . 2003. 29-10-2003.
- Undervisningsministeriet. IT i folkeskolen 2002. http://pub.uvm.dk/2003/it_stat/index.html . 2003.
Undervisningsministeriet. 20-11-2003.
- University of Washington. Welcome to this brief tour of the University of Washington (UW) Portfolio tool. <http://depts.washington.edu/edtecdev/portfolio/> . 2003. 28-10-2003.
- Walker, C. L. 2001, "So You've Decided to Develop a Distance Education Class", *Kairos: A Journal for Teachers of Writing in Webbed Environments*, vol. 6, no. 2.
- Walker, J. final version of weblog definition. Jill/txt . 28-6-2003a. [jill/txt](#).
Bemærkning: weblog
- Walker, J. HUIN105: Webdesign og webestetikk. <http://huminf.uib.no/huin105/2003/> . 2003b. Bergens Universitet. 15-11-2003b.
Bemærkning: weblog
- Walker, J. Talk at brown. Jill/txt . 2003c. [jill/txt](#). 7-12-2003c.
Bemærkning: weblog
- Wenger, E. 1998, *Communities of Practice - Learning, Meaning and Identity* Cambridge University Press.
- Wolfe, J. 2002, "Annotation technologies: A software and research review", *Computers and Composition*, vol. 19, no. 4, pp. 471-497.
- Woods, R. & Ebersole, S. Social Networking in th Online Classroom. Brent, Doug.
<http://www.ucalgary.ca/ejournal/archive/v12-13/v12-13n1Woods-browse.html> 12/13. 2003.
EJournal. 25-11-2003.

Bilag

1. 'Elevernes anvendelse af computere på skolen'
2. Eksempel på weblog layout – 'Jill/txt'
3. Eksempel på weblog layout – 'Random Just'
4. Eksempel på weblog layout – 'Interbreed'
5. Print af søgeresultater fra Google den 21. november, 2003